

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Stedelijk Instituut voor Handel en Ambachten te ANTWERPEN 1

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 110031
Instelling Stedelijk Instituut voor Handel en Ambachten
Directeur Line BALIEU
Adres Eikenstraat 8 - 2000 ANTWERPEN 1
Telefoon 03-212.19.40
Fax 03-212.19.41
E-mail brigitte.vandenbranden@so.antwerpen.be
Website <http://www.siha.be>

Bestuur van de instelling AGB Stedelijk Onderwijs Antwerpen
Adres Lange Gasthuisstraat 15 - 2000 ANTWERPEN 1

Scholengemeenschap SG Noord
Adres Lange Gasthuisstraat 15 - 2000 ANTWERPEN 1

CLB Stedelijk CLB Antwerpen
Adres Lange Gasthuisstraat 24 - 2000 ANTWERPEN 1

Dagen van het doorlichtingsbezoek 08-10-2012, 09-10-2012, 10-10-2012, 11-10-2012, 12-10-2012, 15-10-2012, 20-11-2012

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 19-12-2012

Datum bespreking verslag met de instelling 16-01-2013

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Vinciane Vanderheyde

Teamleden Elly De Keyser
Alex Maes
Wouter Schelfhout
Jan Meers

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
1 SAMENVATTING	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Frans in de b-stroom, eerste leerjaar eerste graad en in het beroepsvoorbereidend leerjaar Decoratie-Kantoor en verkoop (2010/017)	9
3.1.1.2 Frans in het beroepsvoorbereidend leerjaar Nijverheid (2010/017)	10
3.1.1.3 Project Algemene Vakken in de b-stroom, eerste graad (2010/198)	10
3.1.1.4 Toegepaste economie/kantoortechnieken/verkoop in het bso, tweede graad Kantoor (2011/169)	12
3.1.1.5 Toegepaste economie/verkoop in het bso, tweede graad Verkoop (2011/181)	14
3.1.1.6 Frans in het bso, derde graad Kantoor (2005/261, 2012/246 en 2012/302)	16
3.1.1.7 Toegepaste economie, kantoortechnieken, boekhouding, recht en stage kantoortechnieken in het bso, derde graad Kantoor (2008/355)	18
3.1.1.8 Frans in het bso, derde leerjaar van de derde graad Kantooradministratie en gegevensbeheer (2008/421)	21
3.1.1.9 Engels in het bso, derde graad Verkoop (2005/279, 2012/242 en 2012/283)	22
3.1.1.10 Specifiek gedeelte in het bso, derde graad Houtbewerking (2002/350)	23
3.1.1.11 Engels in het bso, derde leerjaren van de derde graad Bijzondere schrijnwerkconstructies, Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalyse, Bijzonder transport en Naamloos leerjaar (1994/415)	25
3.1.1.12 Specifiek gedeelte in het bso, derde leerjaar van de derde graad Bijzondere schrijnwerkconstructies (2005/474)	26
3.1.1.13 Specifiek gedeelte in het bso, derde graad Podiumtechnieken (leerplan 2009/015)	28
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	31
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	32
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	33
4.1 Welzijn	33
4.2 Begeleiding	33
4.2.1 Leerbegeleiding	33
4.3 Evaluatie	35
4.3.1 Evaluatiepraktijk	35
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	39
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	41
6.1 Wat doet de school goed?	41
6.2 Wat kan de school verbeteren?	41
6.3 Wat moet de school verbeteren?	42
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG	43
7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	43

7.2	Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	43
7.3	Overige reglementering: regeling voor het vervolg	43

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Stedelijk Instituut voor Handel en Ambachten, gelegen in het centrum van Antwerpen, biedt een gevarieerd aanbod aan van studierichtingen in het bso en het tso. Met uitzondering van de studierichtingen Kantoor, Kantooradministratie en gegevensbeheer, is er geen concurrentie binnen de scholengemeenschap voor de aangeboden studierichtingen. Voor de studierichtingen Diamantbewerking, Bijzonder transport, Vrachtwagenchauffeur en Podiumtechnieken is de school de enige aanbieder in de onderwijsregio. De opleiding Vrachtwagenchauffeur heeft een eigen locatie. De school deelt de infrastructuur met het Stedelijk Centrum voor volwassenenonderwijs en andere externe organisaties. Ze heeft een multiculturele leerlingenpopulatie en staat open voor leerlingen die kampen met specifieke noden. Het dalend aantal leerlingen maakt het moeilijk om de vele studierichtingen in stand te houden.

De school onderschrijft de onderwijsvisie en -missie van het schoolbestuur, maar wil ook, haar eigen accenten leggen. Ze wil leerlingen kansrijker maken door hen op te leiden tot goede arbeidskrachten en op te voeden tot kritisch en creatief ingestelde burgers in een klimaat van pluralisme en respect. De voorbije jaren was het beleid van de school vooral gericht op het herstellen van een ordelijk en respectvol school- en leefklimaat voor haar multiculturele en overwegend kansarme leerlingen. De school heeft hierin succes geboekt. Aansluitend met de beleidsvoering op divisieniveau, heeft het directieteam recent de ontwikkeling van het evaluatiebeleid, de leerbegeleiding en het competentieleren als prioritaire aandachtspunten opgenomen.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen heeft uitgewezen dat de kwaliteit van de leerplanrealisatie wisselend is. De school voldoet niet aan alle erkenningsvoorwaarden waardoor de onderwijsinspectie een gunstig advies 'beperkt in de tijd' uitbrengt.

Voor sommige vakken is er een voldoende tot goede leerplanrealisatie. Voor het vak pav werkt de vakgroep vanuit een duidelijke visie waarbij het weerbaar maken van de leerlingen en het ontwikkelen van leerautonomie centraal staan. Leermiddelen zijn geactualiseerd en ondersteunen de kwaliteit van het onderwijs. Voor Frans worden de ontwikkelingsdoelen voldoende nagestreefd in het eerste leerjaar van de eerste graad b-stroom en in het beroepsvoorbereidend leerjaar Decoratie-kantoor en Verkoop. De taalvaardigheidstraining is gericht op het verwerven van praktische taalkennis. De lessen worden echter weinig ondersteund door activerende werkvormen en moderne technologische middelen. De leerplanrealisatie voor het specifieke gedeelte van de tweede graad bso Kantoor en van de tweede graad bso Verkoop voldoet. Er is nog een groeimarge voor een meer competentiegericht benadering van het onderwijs en voor het voorzien in een aangepaste materiële uitrusting. Ook voor de derde graad bso Houtbewerking worden de meeste leerplandoelen door de leerlingen bereikt. De stageactiviteiten kunnen nog beter worden afgestemd op de noden van de individuele leerling. De school beschikt over een degelijk machinepark. De leerplanrealisatie voor Podiumtechnieken voldoet en is gebaseerd op een competentiegericht leerproces. De didactische ondersteuning en de materiële uitrusting is hier een voorbeeld van goede praktijk.

Voor andere vakken moeten bijstellingen gebeuren. De tekorten zijn te wijten aan de hiaten in het aanbod van doelen, de te beperkte materiële uitrusting en ook de klassamenstellingen met leerlingen die een zeer verschillend niveau hebben. Er wordt geen Frans aangeboden in het beroepsvoorbereidend leerjaar Nijverheid. Het onderzoek voor Frans en Engels in sommige geselecteerde studierichtingen kon niet gebeuren, omdat er geen leerlingennotities aanwezig waren. Waar dat wel het geval was (derde graad bso Kantoor) vertoont de leerplanrealisatie te veel lacunes. De leerplanrealisatie voor het specifieke gedeelte van de derde graad bso Kantoor voldoet niet. Dit is vooral te wijten aan de beperkte materiële uitrusting en aan de complexe klassituatie het voorbije schooljaar. Het tekort voor Bijzondere schrijnwerkconstructies wordt veroorzaakt door het onvoldoende implementeren van het leerplan en het nauwelijks benaderen van het opleidingsprofiel.

Uit het onderzoek van de geselecteerde procesvariabelen blijkt dat de school veel aandacht heeft voor de socio-emotionele begeleiding. De beoordeling van gedragsattitudes is een belangrijk element in het opvoedingsproject. De school levert voorts ook inspanningen om leerlingen van de eerste graad zo goed mogelijk te begeleiden bij de studiekeuze. Heel wat personeelsleden engageren zich om zoveel mogelijk leerwinst te boeken met de leerlingen. Toch is het onderwijskundige beleid nog te weinig afgestemd op de uitdagingen waarop de school een antwoord moet bieden. Niettegenstaande het grote aantal anderstalige leerlingen en leerlingen met leer- en gedragsstoornissen, schoolse achterstand, frequente afwezigheden en een gebrekkige studiemotivatie, ontbreekt het aan een gecoördineerde aanpak van de preventieve en remediale leerbegeleiding op schoolniveau. De vakgroepen worden nog te weinig opgevolgd om gericht te werken aan de studievaardigheden, aan het 'leren leren' en aan een gedifferentieerde aanpak. Ook de talige ondersteuning in de vakken is niet voldoende uitgewerkt. Het cursusmateriaal is niet altijd afgestemd op de leerlingengroep. Remediëringsinitiatieven worden leraarafhankelijk ingevuld. Aangezien de remediëringsinitiatieven niet worden geregistreerd, kunnen ze ook niet worden aangewend bij klassenraden ter ondersteuning van het stellen van een diagnose en het voorzien in een aangepaste begeleiding. De school is zich bewust van de ontoereikendheid van de leerbegeleiding en heeft recent een aantal initiatieven genomen zoals bijvoorbeeld het voorzien in bijwerklessen taal in de eerste en tweede graad, het uitwerken van begeleidingscontracten en het opvolgen van leerlingen in het tso via studieplanning.

De schoolleiding heeft recent een aanzet gegeven tot de uitbouw van een schoolbrede visie op evaluatie en een valide evaluatie- en deliberatiepraktijk. Om het evaluatiebeleid te ondersteunen voorziet de school vooral in een globaal afsprakenkader op organisatorisch vlak. Voor de inhoudelijke aspecten van de evaluatie rekent de schoolleiding op de professionaliteit van de vakgroepen. Hiervoor ontbreekt het aan een gestructureerde aansturing en opvolging. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de validiteit van de evaluatie in de meeste vakken in het gedrang komt door een gebrek aan leerplangerichtheid, aan betrouwbare vraagstelling en aan een transparante scoring. De evaluatie is vaak erg gericht op de kenniscomponent en te weinig op inzichten en vaardigheden. De evaluatie van de geïntegreerde proef (gip) zit in een vernieuwingsproces. De school werkt aan het uitbouwen van een schoolbreed en voor allen transparant competentiegericht beoordelingssysteem met aandacht voor proces- en productevaluatie. Het concept biedt potentieel voor een kwaliteitsvolle evaluatie maar staat nog niet helemaal op punt.

Wat de attestering betreft, ligt het aantal A-attesten laag in verhouding tot vergelijkbare Vlaamse scholen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de school heel wat anderstalige en/of minder gemotiveerde leerlingen aantrekt. Toch is het ook een uitdaging voor de school om grondig te onderzoeken in welke mate de evaluatie- en deliberatiepraktijk een invloed hebben op de attestering.

De participatieve besluitvorming is voor verbetering vatbaar. Het schoolteam is nog niet genoeg betrokken bij het uitbouwen van een gedragen schoolvisie en -werking. De schoolraad functioneert op het niveau van de scholengemeenschap. De school doet wel inspanningen om de leerlingenraad en de ouders actief te betrekken bij de schoolwerking.

Op logistiek, infrastructureel en financieel vlak zijn er ernstige beperkingen. Het autonoom gemeentebedrijf voert een gecentraliseerd beleid m.b.t. de besteding van financiële en materiële middelen en gebruikt hierbij een getrappt systeem van prioritering. Hierdoor lopen procedures voor aankoop en herstellingen soms langzaam. Voor verschillende domeinen van het welzijnsbeleid zijn de tekorten groot en ze worden door het schoolbestuur niet of onvoldoende weggewerkt.

Er is een aanzet tot het uitbouwen van kwaliteitszorg maar de evaluatie van de schoolwerking is weinig systematisch en cyclisch. Het vormt een uitdaging voor de school om een visie uit te bouwen op interne kwaliteitszorg die haar in staat stelt om de eigen kwaliteit te bewaken zoals het decreet het voorschrijft.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 B	Frans, project algemene vakken	
Graad 1 Decoratie - Kantoor en verkoop	Frans, project algemene vakken	
Graad 1 Nijverheid	Frans, project algemene vakken	
Graad 2 BSO Kantoor		kantoortechnieken, toegepaste economie, verkoop
Graad 2 BSO Verkoop		toegepaste economie, verkoop
Graad 3 BSO Bijzonder transport	Engels	
Graad 3 BSO Bijzondere schrijnwerkconstructies	Engels	schrijnwerkerij, stages
Graad 3 BSO Geautom. diamantbewerking & kwal.analyse	Engels	
Graad 3 BSO Houtbewerking		hout, schrijnwerkerij, stages
Graad 3 BSO Kantoor	Frans	boekhouding, Frans, kantoortechnieken, recht, stages, toegepaste economie
Graad 3 BSO Kantooradministratie en gegevensbeheer	Frans	Frans
Graad 3 BSO Naamloos leerjaar	Engels	
Graad 3 BSO Verkoop	Engels	Engels
Graad 3 TSO Podiumtechnieken		podiumtechnieken

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Frans in de b-stroom, eerste leerjaar eerste graad en in het beroepsvoorbereidend leerjaar Decoratie-Kantoor en verkoop (2010/017)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende nagestreefd. De leerlingresultaten zijn goed. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod	In de b-stroom (1b en bvl Decoratie-Kantoor en verkoop) vormt het leerboek het uitgangspunt voor de planning van het onderwijs. De kennis wordt opgebouwd in betekenisvolle contexten. De ontwikkelingsdoelen voor de vier taalvaardigheden worden voldoende nagestreefd. De aangeboden leerinhouden beogen het verwerven van functionele taal. Voor de receptieve vaardigheden werken de leraren vooral met de dialoges uit het boek. Narratieve en prescriptieve teksten komen echter bijna niet aanbod. De luistervaardigheidstraining wordt doorgaans ondersteund door het gebruik van het Frans als instructietaal tijdens de lessen. Leerlingen oefenen de mondelinge interactie via korte dialoges. De spreekvaardigheid komt echter beperkt aanbod. Het weergeven van een tekst aan de hand van sleutelwoorden komt niet aanbod (OD 15) Ook de schrijfvaardigheid wordt zeer beperkt geoefend. Hierbij wordt het schrijven vooral aangewend ter ondersteuning van het leerproces. Het verstrekken van informatie op eenvoudige formulieren (OD 23) en het samenstellen van een tekstje aan de hand van standaarduitdrukkingen (OD 24) worden onvoldoende ingeoefend. Leerstrategieën krijgen een beperkte invulling. De Franstalige cultuur en leefgewoontes worden in de klas gebracht via het leerboek. Audiovisueel materiaal of beeldmateriaal via internet worden occasioneel aangewend. Hierdoor wordt slechts in beperkte mate gewerkt aan het ontwikkelen van de belangstelling voor de Franstalige socioculturele wereld.
Evaluatiepraktijk	Het dagelijks werk wordt beoordeeld op basis van oefeningen over kennis en vaardigheden die leerlingen maken in hun werkboek en van rollenspelen. Bij de examens worden grotere eenheden kennis geëvalueerd. De hiaten in de onderwijspraktijk weerspiegelen zich in de evaluatie.
Leerbegeleiding	Er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. De lessen zijn interactief en verlopen vooral op basis van onderwijsleergesprekken. Er is aandacht voor structuur. Lessen worden echter weinig visueel ondersteund. De onderwijskundige inzichten over taalverwerving bij kinderen op basis van activerende didactische werkvormen aangepast aan de leeftijd, hebben nog weinig ingang gevonden in de lespraktijk. Niettegenstaande de grote heterogeniteit van de instroom in het eerste en het tweede leerjaar, maakt

men bij aanvang van het schooljaar geen diagnose van de taalvaardigheid van de leerlingen om er een gepast remediëringstraject aan te koppelen. Er worden geen inhaallessen gegeven. De binnenklasdifferentiatie verloopt ad hoc en niet echt gestructureerd, waardoor het rendement niet optimaal is. De leraren maken weinig gebruik van ICT om remediëringsoefeningen aan te reiken of om via internetsites uitdagende en vaardigheidsgerichte opdrachten aan te bieden. Toetsen en taken geven meestal aanleiding tot reflectie over het leren en ze worden dus formatief gebruikt. De leerlingennotities zijn doorgaans verzorgd.

Rapporteringspraktijk Leerlingen krijgen regelmatig feedback over hun prestaties via de rapporten. De commentaren op de rapporten zijn vooral aanmoedigend en waar nodig worden de tekorten ook geduid. Occasioneel is er een voorstel voor remediëring.

Uitrusting De infrastructuur en uitrusting voldoen. In het leslokaal zijn er mogelijkheden om audiovisueel materiaal te gebruiken. De leraar kan beschikken over een computerlokaal.

Deskundigheidsbevordering Er is nood aan professionalisering m.b.t. het gedifferentieerd aanpakken van het onderwijs in functie van het profiel van elke individuele leerling.

3.1.1.2 Frans in het beroepsvoorbereidend leerjaar Nijverheid (2010/017)

Voldoet niet

Er wordt geen Frans aangeboden in het beroepsvoorbereidend leerjaar Nijverheid. De ontwikkelingsdoelen kunnen hier dus niet worden nagestreefd.

3.1.1.3 Project Algemene Vakken in de b-stroom, eerste graad (2010/198)

Voldoet

De ontwikkelingsdoelen van de meeste domeinen worden met voldoende aandacht voor hun functionele karakter aangeboden. De evaluatiepraktijk is globaal valide. De uitrusting voldoet. De leerlingen krijgen maximale kansen via een goed uitgebouwde leerlingenbegeleiding

Onderwijsaanbod De vakgroep heeft een duidelijke visie op het vak ontwikkeld met als doel om de leerlingen weerbaar te maken. Naast de kenniselementen wordt er ook voldoende aandacht besteed aan het verwerven van inzichten en vaardigheden. Met het oog op het doelmatig aanbieden van de doelen hebben de leraren recent een nieuw leerboek gekozen dat aangevuld wordt met extra boekjes en zelfgemaakt materiaal. Er gaat veel aandacht naar de actualiteit. De opdrachten worden aangevuld met zinvolle extramurale activiteiten, die het competentieeleren bevorderen en kaderen in een authentieke context. De vakgroep is er zich van bewust dat het domein functionele wetenschappelijke vaardigheden nog niet voldoende wordt onderwezen, mede omdat dit domein onvoldoende in het leerboek is opgenomen. De leraren voorzien hiervoor op korte termijn in een oplossing.

De horizontale samenhang is voor verbetering vatbaar. De school kiest ervoor om pav in 7 lesuren aan te bieden, waar het leerplan bedoeld is voor 13 lesuren. Daarnaast biedt ze ook 3 uur wiskunde en 4 uur Nederlands aan. Hiervoor gebruiken de leraren de goedgekeurde leerplannen wiskunde en Nederlands. Er is echter geen intern overleg gebeurd tussen alle

betrokken leraren om te bepalen welke leerplandoelen in pav zullen worden gerealiseerd en welke doelen in Nederlands en wiskunde. Het risico op overlap of op lacunes in de leerplanrealisatie is reëel.

Aan de verticale samenhang van de eerste naar de tweede graad wordt nog weinig aandacht besteed. Het ontbreekt aan een duidelijke leerlijn zowel voor het aanbod aan leerinhouden als voor de onderwijskundige aanpak.

Uitrusting De materiële ondersteuning voldoet, maar de beschikbare uitrusting varieert van leslokaal tot leslokaal. Woordenboeken, atlassen en andere naslagwerken zijn wel beschikbaar, maar niet steeds gemakkelijk inzetbaar of voldoende actueel. Wegens verbouwingen is de schoolbibliotheek niet meer beschikbaar. Dit belemmert de werking. Sommige lokalen beschikken over multimedia, andere zijn eerder bescheiden aangekleed. Waar een digitaal bord ter beschikking is, zetten de leraren dit functioneel in. Dit schooljaar werden wel tablet-pc's aangekocht om de ICT-integratie te bevorderen.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie is globaal voldoende afgestemd op de ontwikkelingsdoelen die worden nagestreefd. Hiaten in de evaluatie sluiten aan bij de lacunes in het aanbod.

De leerlingen worden frequent geëvalueerd. Ze weten wat van hen wordt verwacht. De vraagstelling is duidelijk. Er wordt aandacht besteed aan een overzichtelijke lay-out van toetsen en examens. De evaluatie ondersteunt doorgaans het leerproces doordat ze aanleiding geeft tot bijsturingen op basis van feedback.

De vorderingen van de leerlingen voor de deelvaardigheden worden nog niet in kaart gebracht. Het cijfer voor pav op de rapporten is een globaal cijfer waardoor leerlingen en ouders geen duidelijk zicht hebben op de vaardigheden waarvoor ze goed scoren of tekort schieten. Ook de evaluatiecriteria en de normering zijn niet vastgelegd en worden nog niet gecommuniceerd aan de leerlingen.

De gedragsattitudes worden geëvalueerd op basis van duidelijke criteria via het attitudeschriftje.

Voor heel wat leerlingen zijn de studieresultaten veeleer zwak. De vraag kan hier gesteld worden of het evaluatiesysteem op basis van examens aangepast is aan de doelgroep.

Leerbegeleiding Er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer in de lessen. De leerlingen worden vertrouwd gemaakt met activerende werkvormen. Zij worden ook betrokken bij hun leerproces. Vormen van zelfevaluatie bevorderen hun kritisch denkvermogen. De nodige hulpmiddelen (stappenplannen en instructiekaarten) zijn beschikbaar om probleemoplossend denken te stimuleren. Klasafspraken en instructies zijn duidelijk. Ter bevordering van het studeren is er op initiatief van de vakgroep tijdens de examens voorzien in een begeleide studie. Leraren leveren veel inspanningen om de examens degelijk voor te bereiden samen met de leerlingen.

De beginsituatieanalyse is veeleer beperkt. Via diagnosetoetsen wordt de taalvaardigheid bij instroom in kaart gebracht. Bij tekorten kan de leerling bijwerklessen volgen na de lessen. De deelname aan deze lessen wordt echter niet altijd even goed opgevolgd. Gegevens over leermoeiijkheden worden gecommuniceerd aan de vakgroep. Leraren volgen de sticordimaatregelen op. De aandacht voor binnenklasdifferentiatie is in volle ontwikkeling. Leraren hebben recent een systeem van taakbrieven in

gevoerd waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen 'moet' en 'mag'-taken. De remediëring wordt leraarafhankelijk ingevuld.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep pav heeft een trekkersrol in de eerste graad wat de onderwijsvernieuwing betreft. Leraren leveren veel inspanningen om de deskundigheid te ontwikkelen. Recent hebben verschillende leraren een opleiding gevolgd m.b.t. zelfstandigheidsbevorderende werkvormen en differentiatie. Er worden ook nascholingen gevolgd over de integratie van ICT in het onderwijs en over leerstoornissen. De gevolgde nascholingen worden gemultipliceerd binnen de vakgroep en soms ook binnen de volledige eerste graad. De implementatie van de nieuwe verworven inzichten is merkbaar in de lessen. Eén leraar wordt gedelegeerd naar de schooloverschrijdende vakgroep. Er ligt een groeimarge in het gebruiken van de juiste leerplannen en in het reflecteren over de resultaten van de leerlingen om de onderwijs- en evaluatiepraktijk bij te sturen.

3.1.1.4 Toegepaste economie/kantoortechnieken/verkoop in het bso, tweede graad Kantoor (2011/169)

Voldoet

Dit schooljaar gaat het tweede jaar in om het nieuwe graadgebonden leerplan te kunnen realiseren. Tekorten die zich momenteel nog voordoen situeren zich hoofdzakelijk bij een aantal meer competentiegericht leerplandoelen, vooral op het vlak van verkoop, maar ook op het vlak van handel en kantoortechnieken. Deze situatie is mede te wijten aan de beleidskeuze om een kleiner aantal lessen te voorzien binnen de lessentabel dan wordt aangeraden in het leerplan en aan een beperkte materiële uitrusting. Er is voldoende engagement aanwezig om dit schooljaar een oplossing te zoeken voor deze tekorten.

Onderwijsaanbod De leerplanrealisatie voor Toegepaste economie/Kantoortechnieken/Verkoop (2011/169) is in volle ontwikkeling. Dit schooljaar gaat het tweede jaar in om het graadgebonden leerplan te kunnen realiseren. Tekorten die zich momenteel nog voordoen situeren zich hoofdzakelijk bij een aantal meer competentiegericht leerplandoelen, vooral op het vlak van verkoop, maar ook op het vlak van handel en kantoortechnieken. Verkoopgesprekken worden bijna niet ingeoefend (DS 150-166). Er wordt weinig aandacht besteed aan de link tussen winkelinterieur en verkoopsystemen (DS 143). Leerlingen maken geen presentatie van winkeltypes met behulp van een presentatiepakket (DS 145). Ook voor de leerplandoelen op het vlak van handel en kantoortechnieken wordt een aantal meer competentiegericht inhouden nog onvoldoende behandeld. Het gaat dan om een offerte kunnen opmaken met een tekstverwerkingsprogramma (DS 86), uit reclamecampagnes een aantal voorbeelden van spontane offertes kunnen verzamelen (DS 94), aanvragen van kantoormeubilair en benodigdheden via e-mail (DS 174), telefoongesprekken in het Nederlands, Frans en Engels voeren (DS 179/180), aanleren van een aantal classificatiemethodes, die momenteel niet op school kunnen worden ingeoefend door het gebrek aan materiaal (DS 184), virtueel ondernemen (DS 185), een eenvoudig logo kunnen ontwerpen aan de hand van een grafisch pakket (DS 186). De doelstellingen met betrekking tot de basisbeginselen van verzekeren en lenen worden overgebracht naar PAV. Er is een planning om dit schooljaar een oplossing te zoeken voor deze tekorten en de vakgroep is voldoende geëngageerd om deze uitdaging tot een goed einde te brengen. Voor II,2

bso Kantoor staat dit schooljaar de uitwerking van een project (Vlajochallenge) geprogrammeerd.

De leraren maken gebruik van interactieve onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren en voorzien enkele opdrachten. Toch blijft de aanpak momenteel te theoretisch en komen de leerplandoelen minder praktijkgericht tot leven. Dit is een tekort op het vlak van de diepgang van de leerplanrealisatie gezien het competentie- en praktijkgerichte karakter van het leerplan en de studierichting. Hierbij aansluitend stelt het leerplan dat het maken van didactische uitstappen naar zowel administratieve, commerciële als logistieke bedrijven een must is. Deze uitstappen worden momenteel niet uitgevoerd omwille van de moeilijke leerlingengroepen. Er wordt nagedacht over anders gestructureerde uurroosters om deze realiteitsgerichte ervaringen toch te kunnen meegeven.

De leerplandoelen voor boekhouden worden op een voldoende competentiegerichte wijze gerealiseerd met voldoende kansen tot het inoefenen van vaardigheden. De aanpak via een 'taakbrief', waarbij gebruik wordt gemaakt van de simulatie van de boekhoudkundige stromen in een bloemenwinkel, vormt daarvan een voorbeeld.

Onderwijsorganisatie De school opteert er voor om het geïntegreerde leerplan TV Toegepaste economie/Kantoortechnieken/Verkoop, voorzien op 9 lesuren, op te splitsen over vier aparte vakken: boekhouding, handel, kantoortechnieken, verkoop, telkens met 2 lesuren, 8 lesuren in totaal. Dit lesuur minder dan voorzien, zet druk op een competentiegerichte uitwerking van de leerplanrealisatie voor het specifiek deel van bso Kantoor. Verder is de goede uitwerking van het boekhouden mogelijk doordat in de loop van de tweede graad een stuk meer onderwijstijd wordt uitgetrokken dan voorzien in het leerplan. In II,2 wordt gedurende een volledig schooljaar 2 lesuren gewerkt op het herhalen van de leerinhouden en een stuk uitbreiding op het vlak van het dubbel boekhouden. Hiermee wordt nog het oude leerplan gevolgd. Deze keuze kan op zich zinvol zijn, maar het zet opnieuw bijkomende druk op de leerplanrealisatie.

Uitrusting De leraren beschikken over een vaste 'kantoorklas' waarin elke leerling kan gebruik maken van een pc met toegang tot het internet. Er zijn twee printers en een wat ouderwetse telefooncentrale. Het lokaal ademt voor de rest weinig de sfeer uit van een kantoorruimte. Er is bijv. geen aparte kantoorhoek voorzien. Het klasseermateriaal en ander documentatiemateriaal zijn beperkt. Er is geen beamer of digitaal bord. Door de slechte akoestiek is lesgeven moeilijk.

Evaluatiepraktijk De evaluatie is voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er is bij toetsen en examens aandacht voor zowel reproductieve als toepassingsgerichte vragen. Het niveau is voldoende, rekening houdend met de schoolcontext. Momenteel is de evaluatie echter nog onvoldoende representatief voor het geheel van de doelen in het graadlerplan omdat bepaalde onderdelen nog niet worden bevraagd (zie onderwijsaanbod). Er worden ook bijna geen competenties in kaart gebracht, wat in strijd is met het competentiegerichte karakter van het leerplan en met het profiel van de studierichting. Verder is de evaluatie over het algemeen summatief gericht waarbij de evaluatiegegevens nog onvoldoende worden aangewend

om het onderwijsleerproces bij te sturen.

Leerbegeleiding De interactie tussen leerlingen en leraren verloopt dankzij de vele inspanningen van de leraren en rekening houdend met de context voldoende gedisciplineerd. Hierdoor kan de vakgroep bij heel wat leerlingen de gerichtheid op leren stimuleren en uiteindelijk leerwinst realiseren. Bij vaktekorten worden er initiatieven op het vlak van remediëring genomen, maar de concrete invulling van deze eerstelijnszorg vertoont sterke verschillen. Soms wordt er via de opvolging van een studieschrift, verbeteren van bijkomende opdrachten, bijlessen, hertoetsen kort op de bal gespeeld. In andere gevallen wordt de verantwoordelijkheid voor bijsturing grotendeels bij de leerlingen legt, waarbij men zich beperkt tot attitudinale commentaren. Het herhalen van de leerinhouden voor toetsen en vooral examens, en het geven van studietips daarbij wordt ter harte genomen. Door de context van de school (grote verschillen in niveau) hebben de meeste leraren aandacht voor een gedifferentieerde aanpak tijdens de lessen zelf. Toch is er nog een groeimarge om dit beter te kunnen uitwerken vanuit opdrachten binnen de lessen in plaats van vanuit onderwijsleergesprekken. Er is enige aandacht voor taalgericht vakonderwijs (bijv. vaktaalwoorden bijkomend verklaren), maar dit gebeurt nog weinig gericht en structureel (bijv. via woordenlijsten).

Deskundigheidsbevordering Leraren en vakgroep zijn geëngageerd en beschikken over voldoende inzet om de hierboven gestelde uitdagingen aan te gaan. Toch is er nood aan bijkomende ondersteuning om dit te kunnen waarmaken. Er wordt veel overlegd, vaak over de middag, maar deze vergaderingen zijn te kort om te kunnen komen tot de benodigde concrete uitwerking van oplossingen. De leraren volgen wel nascholing, maar wat werd gevolgd is een nog onvoldoende basis om een adequaat antwoord te bieden op de vastgestelde tekorten. De aanstelling van een coördinator voor de studierichtingen Verkoop/Kantoor vormt een mogelijke ondersteuning, tenminste indien hij/zij zich in deze functie kan richten op de concrete uitwerking van de benodigde onderwijskundige aanpak en remediëring.

3.1.1.5 Toegepaste economie/verkoop in het bso, tweede graad Verkoop (2011/181)

Voldoet

Dit schooljaar gaat het tweede jaar in om het nieuwe graadgebonden leerplan te kunnen realiseren. Tekorten die zich momenteel nog voordoen situeren zich in beperkte mate bij een aantal meer competentiegerichte leerplandoelen. Deze situatie is mede te wijten aan de laattijdige overstap naar het nieuwe leerplan en aan een beperkte materiële uitrusting. Er is voldoende engagement aanwezig om dit schooljaar een oplossing te zoeken voor deze tekorten.

Onderwijsaanbod Dit schooljaar gaat het tweede jaar in om het graadgebonden leerplan te kunnen realiseren. Tekorten die zich momenteel nog voordoen situeren zich hoofdzakelijk bij een aantal meer competentiegerichte leerplandoelen. Het gaat bijv. om het werken rond reclamecampagnes (DS37), het opmaken van de factuur en de creditnota (DS47, 48), inzichten opdoen op het vlak van E-commerce en gsm-betalingen (DS55), een presentatie van winkeltypes kunnen maken (DS78). De verkoopgesprekken worden voldoende ingeoefend en dat binnen een goed uitgewerkte leerlijn. Het gebruik van de kassa (DS120) hierbij komt echter nog onvoldoende aan bod. Dit is ook te wijten aan de aftandse kassa waarover de school

momenteel beschikt. Verder wordt het leren telefoneren (DS104,105) nog onvoldoende uitgewerkt, hoewel er de vorige schooljaren wel een aantal mooie aanzetten daartoe waren. Ook de leerplandoelen met betrekking tot virtueel ondernemen (gelinkt aan branchestudies) komen nog te beperkt aan bod (DS107-122), maar er zijn al aanzetten binnen de vakgroep om hiervoor een oplossing te zoeken via een project in II,2 (Vlajo Challenge). De leerplandoelen voor boekhouden worden op een voldoende competentiegerichte wijze gerealiseerd met voldoende kansen tot het inoefenen van vaardigheden.

De leraren maken gebruik van interactieve onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren en voorzien enkele opdrachten, waarbij op een aantal momenten gebruik wordt gemaakt van ICT. Dit wordt aangevuld met een aantal competentiegerichte initiatieven die werden genomen, bijv. in II,1 de uitwerking van een modeshow, didactische uitstappen naar een aantal winkels, ook met een specifiek assortiment, artikeldemonstraties, integratie van actualiteit in de lessen, een opdracht rond het bijhouden van eigen uitgaven. Zoals hiervoor aangegeven komen een aantal leerplandoelen echter nog niet of minder praktijkgericht tot leven. Dit vormt nog een uitdaging op het vlak van de diepgang van de leerplanrealisatie gezien het competentie- en praktijkgerichte karakter van het leerplan en de studierichting.

Onderwijsorganisatie	Het geïntegreerde leerplan TV Toegepaste economie/Verkoop werd geconcipeerd voor 5 lesuren/week. De school opteert er voor de realisatie van het leerplan drie aparte vakken te voorzien: boekhouding (2u.) , handel (2u.), verkoop (6u.). De school kiest er dus voor om veel extra uren te investeren in dit onderdeel van het specifiek gedeelte. Dit blijkt bijv. ook uit de keuze om voor het boekhouden veel meer onderwijstijd uit te trekken dan voorzien in het leerplan: in II,2 wordt gedurende een volledig schooljaar 2 lesuren gewerkt op het herhalen van de leerinhouden en een stuk uitbreiding op het vlak van het dubbel boekhouden. Binnen deze keuze voor de invulling van het specifiek gedeelte is er alleszins voldoende ruimte voor een doorgedreven competentiegerichte uitwerking van de leerplanrealisatie.
Uitrusting	De leraren kunnen voldoende beschikken over een klas waarin elke leerling kan gebruik maken van een pc met toegang tot het internet. Er is een kleine verkoopklas met beperkte aankleding. De kassa is verouderd.
Evaluatiepraktijk	De evaluatie is voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er is bij toetsen en examens aandacht voor zowel reproductieve als toepassingsgerichte vragen. Het niveau is voldoende, rekening houdend met de schoolcontext. Momenteel is de evaluatie echter nog onvoldoende representatief voor het geheel van de doelen in het graadleerplan(2011/181) omdat bepaalde onderdelen nog niet worden bevraagd (zie onderwijsaanbod). Er worden ook bijna geen competenties in kaart gebracht, wat in strijd is met het competentiegerichte karakter van het leerplan en met het profiel van de studierichting. Verder is de evaluatie over het algemeen summatief gericht waarbij de evaluatiegegevens nog onvoldoende worden aangewend om het onderwijsleerproces bij te sturen.

Leerbegeleiding De interactie tussen leerlingen en leraren verloopt voldoende gedisciplineerd dankzij de vele inspanningen van de leraren en rekening houdend met de context. Hierdoor wordt bij heel wat leerlingen de gerichtheid op leren gestimuleerd en uiteindelijk leerwinst realiseren. Bij vaktekorten worden er initiatieven op het vlak van remediëring genomen, maar de concrete invulling van deze eerstelijnszorg vertoont sterke verschillen. Soms wordt er via de opvolging van een studieschrift, verbeteren van bijkomende opdrachten, bijlessen, hertoetsen kort op de bal gespeeld. In andere gevallen wordt de verantwoordelijkheid voor bijsturing grotendeels bij de leerlingen gelegd, waarbij men zich beperkt tot attitudinale commentaren. Het herhalen van de leerinhouden voor toetsen en vooral examens, en het geven van studietips daarbij wordt ter harte genomen. Door de context van de school (grote verschillen in niveau) hebben de meeste leraren aandacht voor een gedifferentieerde aanpak tijdens de lessen zelf. Toch is er nog een groeimarge om dit beter te kunnen uitwerken vanuit opdrachten binnen de lessen in plaats van vanuit de overheersende onderwijsleergesprekken. Er is enige aandacht voor taalgericht vakonderwijs (bijv. vaktaalwoorden bijkomend verklaren), maar dit gebeurt nog weinig gericht en structureel (bijv. via woordenlijsten).

Deskundigheidsbevordering Leraren en vakgroep zijn geëngageerd en beschikken over voldoende inzet om de hierboven gestelde uitdagingen aan te gaan. Toch is er nood aan bijkomende ondersteuning om dit te kunnen waarmaken. Er wordt veel overlegd, vaak over de middag, maar deze vergaderingen zijn te kort om te kunnen komen tot de benodigde concrete uitwerking van oplossingen. De leraren volgen wel nascholing, maar wat werd gevolgd is een nog onvoldoende basis om een adequaat antwoord te bieden op de vastgestelde tekorten. De aanstelling van een coördinator voor de studierichtingen verkoop/kantoor vormt een mogelijke ondersteuning, tenminste indien hij/zij zich in deze functie kan richten op de concrete uitwerking van de benodigde onderwijskundige aanpak en remediëring.

3.1.1.6 Frans in het bso, derde graad Kantoor (2005/261, 2012/246 en 2012/302)

Voldoet niet

Het aanbod aan doelen vertoont te veel lacunes. De evaluatie vertoont dezelfde hiaten als het onderwijsaanbod en is dus niet representatief voor de leerplandoelen. De zwakke of onvoldoende leerlingresultaten zijn gebaseerd op een niet valide evaluatie. Tijdens de lesbezoeken werd vastgesteld dat het niveau van de leerlingen voor luister- en spreekvaardigheid ondermaats is.

Onderwijsaanbod Het onderzoek werd uitgevoerd op basis van het leerplan 2005/261 aangezien dit tot en met vorig schooljaar in voege was voor Frans in het specifiek gedeelte van de studierichting Kantoor. Inmiddels zijn er sinds dit schooljaar twee nieuwe leerplannen in voege, nl. 2012/246 (basisvorming) en 2012/302 (specifiek gedeelte). Het onderwijs is sterk kennisgericht. Kennis wordt opgebouwd in betekenisvolle contexten. De leesvaardigheidstraining voldoet globaal, al komen er geen opiniestukjes en korte verhalen aan bod (6.1, doel 3). Op basis van de notities, de toetsen en de examens van 2011-2012 werd vastgesteld dat de algemene luister-, spreek en schrijfvaardigheid onvoldoende worden geoefend (6.1, doelen 2, 4 en 5). Het leerboek biedt een aantal inhouden aan die afgestemd zijn op de specificiteit van de studierichting. Leerlingen lezen een beperkt aantal

beroepsgerichte teksten (6.5) en leren woordenschat van het zakelijke domein. Het voeren van telefoongesprekken (6.2, doelen 6 tot 14) wordt niet behandeld. Evenmin komen het voeren van zakelijke gesprekken, het mondeling presenteren van de stageplaats (6.4) en het invullen van beroepsgerichte documenten (6.5) aan bod. Leerstrategieën die een ondersteuning bieden bij het verwerven van taalvaardigheid worden niet expliciet onderwezen.

Het is niet duidelijk of het vak Frans vorige schooljaar een bijdrage heeft geleverd tot de gip. Op basis van klasbezoeken werd vastgesteld dat de leerlingen dit schooljaar drie zinvolle opdrachten moeten uitvoeren in het kader van de gip: het schriftelijk en mondeling presenteren van de stageplaats, het schrijven van een cv en een sollicitatiebrief en het voeren van een sollicitatiegesprek. De leraren zijn hierbij goed op weg om via een begeleid leerproces leerlingen te ondersteunen om de opdracht tot een goed einde te brengen. De vakgroep wendt echter niet alle mogelijkheden aan om de opleiding meer ervaringsgericht aan te bieden. Zo maken ze bijvoorbeeld geen gebruik van een virtueel kantoor om in meer levensechte communicatiesituaties te oefenen. Er wordt ook geen toepassingssoftware gebruikt om de handelscorrespondentie gericht te oefenen. Dit alles is een gemiste kans om deze moeilijk te motiveren leerlingen actiever te betrekken bij het eigen leerproces.

Het is positief dat de vakgroep vorig jaar een uitstap heeft georganiseerd naar Brussel. Dit draagt bij tot de motivatie van de leerlingen voor het vak. De school kon echter niet aantonen dat de kans werd waargenomen om leerlingen in deze authentieke situatie te laten communiceren.

Bij lesbezoeken werd vastgesteld dat heel wat leerlingen uit het eerste leerjaar van de graad nauwelijks Frans begrijpen en spreken. Ze hebben hiervoor niet de nodige vaardigheid ontwikkeld gedurende de tweede graad waar nochtans vier lessuren Frans per week worden aangeboden. Ook in het tweede leerjaar blijft het studiepeil algemeen zeer zwak. Het studiepeil voor de luister- en spreekvaardigheid is onvoldoende. De vraag kan gesteld worden of leerlingen na de eerste en de tweede graad correct worden georiënteerd naar de studierichting Kantoor in de derde graad. Ook instromende leerlingen hebben vaak het vereiste studiepeil niet om mee te kunnen in de derde graad. Ex-OKAN-leerlingen hebben soms zelfs helemaal geen Frans gehad. De school is hier vermoedelijk zeer flexibel aangezien ze te kampen heeft met een dalend leerlingenaantal. Een grondige herziening van het evaluatiebeleid en de leerlingenoriëntering binnen de studierichting Kantoor in de tweede en de derde graad dringt zich op.

Evaluatiepraktijk

De aandacht voor kwaliteitsvolle evaluatie is ondermaats. De woordenschat wordt bij het dagelijks werk vaak in contextloze oefeningen bevraagd. Dit belemmert de transfert naar de spreek- en schrijfvaardigheid. Verder vertoont de evaluatiepraktijk dezelfde hiaten als de onderwijspraktijk. De leerlingresultaten zijn ondermaats in het eerste leerjaar van de graad. De helft van de klas of meer haalt een onvoldoende voor de rapportcijfers. In het tweede leerjaar voldoen ze niet voor 30% van de leerlingen. Deze resultaten zijn weinig richtinggevend voor het studiepeil van de leerlingen aangezien ze gebaseerd zijn op een niet valide evaluatie en enkel betrekking hebben op de gerichte toetsing van de woordenschat en van de leesvaardigheid.

Leerbegeleiding Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer en getracht om zoveel mogelijk leerwinst te realiseren met de leerlingen. De lessen verlopen vooral leraargestuurd, maar er is plaats voor interactie. De leerbegeleiding is echter niet voldoende afgestemd op het leerlingenpubliek. De heterogene instroom vraagt een doorgedreven differentiatie van het onderwijs. Hier wordt nog te weinig op ingespeeld via het creëren van een krachtige leeromgeving. Er wordt o.a. geen software gebruikt of begeleid zelfstandig werken ingelast voor binnenklasdifferentiatie of remediëring. Toetsen en taken gaven vorig jaar nog niet altijd voldoende aanleiding tot reflectie over het leren. Orde en netheid van de leerlingennotities waren niet optimaal. Dit jaar is er een procesgerichte benadering van de begeleiding van de gip-opdrachten die zeker het leren van de leerlingen ondersteunt. Er wordt gebruik gemaakt van ICT-toepassingen om de lessen visueel te ondersteunen.

Uitrusting Er zijn voldoende mogelijkheden tot het gebruik van audiovisuele middelen, woordenboeken en andere leerboeken of didactische naslagwerken. Het leslokaal beschikt over een beamer en een scherm en leraren werken met de eigen computer. Computerklassen zijn toegankelijk.

Deskundigheidsbevordering De afspraken in de vakgroep betreffen vooral de keuze van de leerboeken en de organisatie van uitstappen. Recent heeft de schoolleiding agendapunten opgegeven i.v.m. het bewaken van de samenhang in het curriculum, het aanpakken van de evaluatie en het talenbeleid. De essentie van de problematiek wordt echter nog niet onder de loep genomen. De leraren onderzoeken niet op welke manier ze de leerlingen zo goed mogelijk kunnen ondersteunen bij het leren en hoe er meer gedifferentieerd kan worden gewerkt. Leraarafhankelijk worden er vakgerichte en algemene nascholingen gevolgd. Ze worden in de vakgroep besproken en het materiaal wordt doorgegeven. De implementatie van de verworven inzichten zijn ook hier en daar merkbaar in de onderwijspraktijk. Leraren zijn geëngageerd. Toch is er nood aan verdieping van de vakgroepwerking en aan professionalisering m.b.t. het inbouwen van een gestructureerde differentiatie in het onderwijsproces en het uitbouwen van leerlijnen over de graden heen. Ondersteuning vanuit de schoolleiding kan hierbij een hulp zijn.

3.1.1.7 Toegepaste economie, kantoortechnieken, boekhouding, recht en stage kantoortechnieken in het bso, derde graad Kantoor (2008/355)

Voldoet niet

Er zijn tekorten in de volledigheid en diepgang van de leerplanrealisatie en de evaluatie van de leerplandoelen. Deze tekorten zijn vooral te wijten aan complexe klassituaties het voorbije schooljaar en de materiële uitrusting.

Onderwijsaanbod Er zijn tekorten in de volledigheid en diepgang van de leerplanrealisatie. Bij de doelstellingen op het vlak van het boekhouden werden vorig jaar wel de grote onderdelen van het leerplan behandeld, maar werden heel wat onderliggende leerinhouden soms niet, soms met onvoldoende diepgang en inoefening aangebracht. Het gaat bijv. om leerplandoelstellingen op het vlak van financiële en handels- korting (DS11,13), gewaarborgde en verloren verpakking (DS14), creditnota's (DS17,18,19), structuur van de RSZ (DS23), de verschillende kredieten (DS31-35), een afschrijvingstabel kunnen

opmaken in een rekenblad en vervolledigen met de laatste investeringen (DS39,40), financieel en uitzonderlijk resultaat (DS47). Ook voor kantoortechnieken werden binnen bepaalde klasgroepen een aantal leerplandoelen niet, soms met onvoldoende diepgang en inoefening aangebracht. Hier gaat het dan vooral om leerplandoelen waarvoor specifieke apparatuur nodig is die nauwelijks toegankelijk is in de school: fax opstellen (DS55), postbehandeling (DS58), telefoneren (DS59), kantooragenda bijhouden (DS66), kopieerapparaat gebruiken (DS68), verschillende kantoormachines geïntegreerd kunnen gebruiken (DS96), documenten met pc invullen (DS97), klasseren (DS98). Tijdens de stages wordt er voor geijverd om de leerlingen voldoende kennis te laten maken met deze apparatuur. Dit kan echter niet altijd gewaarborgd worden en bovendien kunnen deze competenties weinig vooraf in de school worden ingeoefend. Vorig schooljaar werd gekozen voor een vergaande uitwerking van het op zich beperkte onderdeel rond logistiek in het leerplan, wat bijkomende druk zette op de leerplanrealisatie van de andere onderdelen. Uit de jaarplanning, agenda's, cursussen blijkt wel dat de leraren vorig schooljaar heel wat initiatieven hebben genomen om de (nieuwe) lesopdracht ter harte te nemen. Door een geheel van factoren (lesuitval wegens ziekte, moeilijk verlopende lessen door complexe klassituaties gelinkt aan een zeer grote diversiteit van leerlingen (instromers uit andere studierichtingen, scholen, zittenblijvers, taalachterstand)) kon het lestempo echter moeilijk worden aangehouden. Leraren en vakgroep beschikken echter over voldoende inzet en deskundigheid om een oplossing te zoeken voor de tekorten in de leerplanrealisatie. Zo wordt voor de leerplandoelen met betrekking tot kantoortechnieken gekozen voor een doordachte opbouw van de cursus bijv. via een herhaling van de begrippen, gerichte praktische opdrachten rond het uitwerken van brieven (volgens de BIN-normen en met integratie van ICT), een groepsopdracht, de uitwerking van een virtueel kantoor (gelinkt aan het opstarten van een bedrijf). Ook werd er dit schooljaar voor gekozen om het deel logistiek te beperken en dit ook aan te brengen met een praktijkgerichte en ICT-ondersteunde cursus. Dit geeft meer tijd voor de leerplanrealisatie en voor de begeleiding van de stages en geïntegreerde proef. De inzet van alle leraren vorig schooljaar en de al ondernomen stappen dit schooljaar leiden er toe dat de vastgestelde tekorten geen aanleiding geven tot een gunstig advies beperkt in de tijd voor de betrokken studierichting.

De leerplanrealisatie met betrekking tot het onderdeel recht voldoet. De leerinhouden worden op een praktijkgerichte wijze aangebracht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van interactieve onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren, vaak vertrekkend van concrete casussen en levensechte voorbeelden. Er wordt een aantal opdrachten voorzien, waarbij gebruik wordt gemaakt van ICT.

De school en de leraren doen inspanningen om de leerlingenstages goed uit te werken. Het streefdoel is om elke leerling zoveel mogelijk activiteiten in overeenstemming met de lijst in het leerplan te laten uitvoeren. Dit lukt voor de meeste aspecten, maar is moeilijker voor het ontvangen van bezoekers, het voeren van telefoongesprekken en zeker voor het afhandelen van financiële verrichtingen. De leraren maken werk van het zoeken van aangepaste stageplaatsen en sturen bij waar nodig. Bij de stagecontracten wordt de regelgeving gevolgd, behalve op het vlak van (de

verwijzing naar) risicoanalyses. Het opzet van de stagebegeleiding, met behulp van een logboek en procesevaluatie is goed. Momenteel wordt er echter enkel voor de begeleiding van de stage in III,1 twee uur stagebegeleiding opgenomen in het lesrooster van de betrokken leraar. Voor de begeleiding van de alternerende stage in III,2 (waarvoor in de lessentabel van de koepel nochtans 12 lesuren worden uitgetrokken) voorziet de school in geen enkel uur stagebegeleiding. Een degelijke stage vereist nochtans een adequate stagebegeleiding door de school op de stageplaats. Via het stagereglement engageert de school zich hier trouwens uitdrukkelijk toe. Een efficiënte stagebegeleiding vergt op zijn beurt dat er een voldoende en redelijk aantal uren-leraar wordt aan besteed. De aangetroffen situatie is dus een overtreding van de regelgeving op het vlak van de ondersteuning van de stagebegeleiding (SO/2002/09, 8.2.).

- Onderwijsorganisatie** De school opteert er voor om het geïntegreerde leerplan (voorzien voor 8 lesuren in III,1 en 4 lesuren in III,2) op te splitsen over drie aparte vakken: boekhouding (III,1: 4u.), kantoortechnieken (III,1: 4u, III,2: 3u), recht (III,1: 2u, III,2: 2u). Ze kiest er dus voor om veel extra uren te investeren in deze onderdelen van het specifiek gedeelte. Binnen deze keuze is er alleszins voldoende ruimte voor een doorgedreven competentiegerichte uitwerking van de leerplanrealisatie.
- Uitrusting** De leraren beschikken over een vaste ‘kantoorklas’ waarin elke leerling kan gebruik maken van een pc met toegang tot het internet. Er zijn twee printers en een wat ouderwetse telefooncentrale. Het lokaal ademt voor de rest weinig de sfeer uit van een kantoorruimte. Er is bijv. geen aparte kantoorhoek voorzien. Het klasseermateriaal, documentatiemateriaal en de kantooruitrusting zijn te beperkt om te kunnen werken aan een aantal leerplandoelen in de klas. Er is geen beamer of digitaal bord. Door de slechte akoestiek is lesgeven moeilijk.
- Evaluatiepraktijk** De evaluatie is voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er is bij toetsen en examens aandacht voor zowel reproductieve als toepassingsgerichte vragen. Het niveau is voldoende, rekening houdend met de schoolcontext. Momenteel is de evaluatie echter nog onvoldoende representatief voor het geheel van de doelen in het graadleerplan omdat bepaalde onderdelen nog niet worden bevraagd (zie onderwijsaanbod). Er worden ook bijna geen competenties in kaart gebracht, wat in strijd is met het competentiegerichte karakter van het leerplan en met het profiel van de studierichting. Verder is de evaluatie over het algemeen summatief gericht waarbij de evaluatiegegevens nog onvoldoende worden aangewend om het onderwijsleerproces bij te sturen.
- Leerbegeleiding** Rekening houdend met de context verloopt de interactie tussen leerlingen en leraren voldoende gedisciplineerd dankzij de vele inspanningen van de leraren. Hierdoor wordt bij heel wat leerlingen de gerichtheid op leren gestimuleerd en uiteindelijk leerwinst gerealiseerd. Bij vaktekorten worden er initiatieven op het vlak van remediëring genomen, maar de concrete invulling van deze eerstelijnszorg vertoont sterke verschillen. Soms wordt er kort op de bal gespeeld via de opvolging van een studieschrift, het verbeteren van bijkomende opdrachten, bijlessen en hertoetsing. In andere gevallen wordt de verantwoordelijkheid voor bijsturing grotendeels bij de leerlingen legt, waarbij men zich beperkt tot attitudinale commentaren. Het

herhalen van de leerinhouden voor toetsen en vooral examens, en het geven van studietips daarbij wordt ter harte genomen. Door de context van de school (grote verschillen in niveau) hebben de meeste leraren aandacht voor een gedifferentieerde aanpak tijdens de lessen zelf. Toch is er nog een groeimarge om dit beter te kunnen uitwerken vanuit opdrachten binnen de lessen in plaats van vanuit onderwijsleergesprekken. Er is enige aandacht voor taalgericht vakonderwijs (bijv. vaktaalwoorden bijkomend verklaren), maar dit gebeurt nog weinig gericht en structureel (bijv. via woordenlijsten).

Deskundigheidsbevordering Leraren en vakgroep zijn geëngageerd en beschikken over voldoende inzet om de hierboven gestelde uitdagingen aan te gaan. Toch is er nood aan bijkomende ondersteuning om dit te kunnen waarmaken. Er wordt veel overlegd, vaak over de middag, maar deze vergaderingen zijn te kort om te kunnen komen tot de benodigde concrete uitwerking van oplossingen. De leraren volgen wel nascholing, maar wat werd gevolgd is een nog onvoldoende basis om een adequaat antwoord te bieden op de vastgestelde tekorten. De aanstelling van een coördinator voor de studierichtingen verkoop/kantoor vormt een mogelijke ondersteuning, tenminste indien hij/zij zich in deze functie kan richten op de concrete uitwerking van de benodigde onderwijskundige aanpak en remediëring.

3.1.1.8 Frans in het bso, derde leerjaar van de derde graad Kantooradministratie en gegevensbeheer (2008/421)

Voldoet niet

De school kon geen leerlingennotities voorleggen om aan te tonen dat de leerplandoelen voldoende werden aangeboden. De evaluatie is niet voldoende representatief voor de leerplandoelen. De leerlingresultaten zijn zwak. De helft van de leerlingen haalt frequent een onvoldoende op toetsen en examens.

Onderwijsaanbod De vaststellingen kunnen enkel worden gebaseerd op de toetsen en examens van de leerlingen. Leerlingennotities waren niet voorhanden. Er kon geen gesprek plaatsvinden met de leraar die het vorige schooljaar heeft les gegeven omdat zij niet meer aanwezig is op school. Het kennisonderricht beoogt vooral het aanleren van beroepsspecifieke woordenschat. Er zijn aanwijzingen in de agenda van de leraar dat er aandacht is voor vaardigheden, maar er werden geen producties van leerlingen aangetroffen in dat verband. Er waren enkel een aantal woordenschattoetsen. Bij de examenvragen werden één luisteroefening, één lees oefening en drie schrijf oefeningen aangetroffen. De vraagstelling sluit hier aan bij het verwerkingsniveau geëist door de leerplannen. Voor de schrijfvaardigheid is het niveau van de leerlingen echter zeer zwak. Voor de gip werden geen producties van leerlingen aangetroffen. De leerlingresultaten zijn zwak. De helft van de leerlingen haalt frequent een onvoldoende op toetsen en examens. Het is duidelijk dat een groot aantal leerlingen niet het studiepeil van een diploma behaalt. De school ziet over het hoofd dat de kennis van moderne vreemde talen een essentieel onderdeel is van de opleiding Kantoor.

Evaluatiepraktijk De evaluatie van kennis verloopt niet volgens de moderne didactische inzichten omdat de vakgroep gebruik maakt van contextloze oefeningen waarbij leerlingen woordjes moeten vertalen. De evaluatie is niet

representatief voor de leerplandoelen.

Leerbegeleiding Er heerst een constructieve sfeer in de lessen. De lessen verlopen hoofdzakelijk leraargestuurd. Het begeleid zelfstandig werken en leren heeft zijn ingang nog niet gevonden in de klaspraktijk. Dit is een gemiste kans in deze context waar leerlingen een heterogeen niveau hebben en nood hebben aan een gedifferentieerde aanpak. Verwachtingen zijn transparant voor de leerlingen. Leraren zijn doorgaans bereid tot het bijwerken van leerlingen. Dit jaar is er een procesgerichte benadering van de begeleiding van de gip-opdrachten die zeker het leren van de leerlingen ondersteunt. Er wordt gebruik gemaakt van ICT-toepassingen om de lessen visueel te ondersteunen.

Uitrusting Er zijn voldoende mogelijkheden tot het gebruik van audiovisuele middelen, woordenboeken en andere leerboeken of didactische naslagwerken. Het leslokaal beschikt over een beamer en een scherm en leraren werken met de eigen computer. Computerklassen zijn toegankelijk.

Deskundigheidsbevordering De afspraken in de vakgroep betreffen vooral de keuze van de leerboeken en de organisatie van uitstappen. Recent heeft de schoolleiding agendapunten opgegeven i.v.m. het bewaken van de samenhang in het curriculum, het aanpakken van de evaluatie en het talenbeleid. De essentie van de problematiek wordt echter nog niet onder de loep genomen. Leraren onderzoeken niet op welke manier ze de leerlingen zo goed mogelijk kan ondersteunen bij het leren en hoe er meer gedifferentieerd kan gewerkt worden. Leraarafhankelijk worden er vakgerichte en algemene nascholingen gevolgd. Ze worden in de vakgroep besproken en het materiaal wordt doorgegeven. De implementatie van de verworven inzichten zijn ook hier en daar merkbaar in de onderwijspraktijk. Leraren zijn geëngageerd. Toch is er nood aan verdieping van de vakgroepwerking en aan professionalisering m.b.t. het inbouwen van een gestructureerde differentiatie in het onderwijsproces en het uitbouwen van leerlijnen over de graden heen. Ondersteuning vanuit de schoolleiding kan hierbij een hulp zijn.

3.1.1.9 Engels in het bso, derde graad Verkoop (2005/279, 2012/242 en 2012/283)

Voldoet niet

De school kon geen leerlingennotities noch taken en toetsen voorleggen om aan te tonen dat de leerplandoelen vorig schooljaar voldoende werden aangeboden en dat de evaluatie van het dagelijks werk representatief was voor de leerplandoelen. Een analyse van de examens van juni 2012 geeft aan dat enkel de leesvaardigheid en de kennis beoordeeld werden. Een groot aantal leerlingen haalt een onvoldoende voor het vak, gebaseerd op een niet valide evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod Het onderzoek werd uitgevoerd op basis van het leerplan 2005/279 aangezien het tot en met vorig schooljaar in voege was voor Engels in het specifieke gedeelte van de studierichting Verkoop. Inmiddels zijn er sinds dit schooljaar twee nieuwe leerplannen in voege, nl. 2012/242 (basisvorming) en 2012/283 (specifiek gedeelte). Het onderzoek naar het aanbod van leerplandoelen kon niet worden uitgevoerd bij ontstentenis van leerlingennotities, taken en toetsen. Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat de leerlingen op een behoorlijk niveau een eenvoudige korte conversatie kunnen voeren.

Evaluatiepraktijk De evaluatie is niet representatief voor de leerplandoelen. De examens bevatten enkel vragen over kennis van woordenschat en grammatica in contexten en een leesvaardigheidstoets. Toetsen en taken waren niet voorhanden. Uit de elektronische puntenregistratie blijkt dat ook voor het dagelijks werk enkel kennis en leesvaardigheid werden getoetst. De algemene luister-, spreek en schrijfvaardigheid worden niet beoordeeld (6.1, doelen 2, 4 en 5). Het voeren van telefoongesprekken (6.2, doelen 6 tot 14) en van zakelijke gesprekken (6.3), het mondeling presenteren van de stageplaats (6.4) en het lezen en invullen van beroepsgerichte documenten (6.5) komen niet aan bod in de evaluatie.

Leerbegeleiding Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er wordt gewerkt in een rustige sfeer, wat bevorderlijk is voor het leerproces. De klasgroepen zijn doorgaans klein. Hiervan wordt weinig gebruik gemaakt om activerende werkvormen te hanteren, waarbij leerlingen veel kansen krijgen om zich uit te drukken en te interageren. Het onderwijs verloopt leraargestuurd meestal via onderwijsleergesprekken. Leraren zijn doorgaans bereid om leerlingen extra uitleg te geven indien nodig. Toetsen, taken en examens worden besproken wat het leerproces ondersteunt. Er zijn weinig aanwijzingen dat leerstrategieën voor het verwerven van taalvaardigheid aan bod komen. Er wordt weinig gebruik gemaakt van visuele ondersteuning voor de lessen. Er wordt geen software gebruikt voor remediëring of binnenklasdifferentiatie.

Uitrusting Er zijn voldoende mogelijkheden tot het gebruik van audiovisuele middelen, woordenboeken en andere leerboeken of didactische naslagwerken. Het leslokaal beschikt over een smartboard en een computer. Computerklassen zijn toegankelijk.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking wordt niet voldoende aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. De vakgroep stemt het onderwijs en de evaluatie niet genoeg af op de leerplandoelen. Er werden de laatste drie jaar weinig vakgerichte nascholingen gevolgd door de leraren.

3.1.1.10 Specifiek gedeelte in het bso, derde graad Houtbewerking (2002/350)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen worden in voldoende mate aangeboden zodat de essentie van het leerplan wordt bereikt. De leerlingen krijgen professionele ondersteuning. De minimale materiële vereisten zijn ter beschikking. De leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk zitten in een ontwikkelingsfase.

Onderwijsaanbod Bij de implementatie van de leerplandoelstellingen houdt het lerarenteam zich grotendeels aan de thema's die het leerplan vooropstelt. Niettegenstaande de jaarplannen geen globaal beeld geven van de geprogrammeerde doelen en leerinhouden beheersen de leerlingen tegen het einde van het tweede leerjaar de meeste doelstellingen. De horizontale samenhang tussen de diverse vakken vertoont nog hiaten. Bij de instromers wordt min of meer nagegaan welke eerder verworven competenties zij al hebben bereikt. Dat leidt in een aantal gevallen tot het opnieuw introduceren van enkele basisvaardigheden. De stap naar de realisatie van volwaardige uitvoeringen zoals meubelen, steektrap, buitenschrijnwerk en dakconstructies gebeurt nadien vrij vlot. De leraren

slagen er in om tal van opdrachten te linken aan realistische situaties zonder het beheersingsniveau van de leerling uit het oog te verliezen. In de praktijk komen de manuele en machinale vaardigheden uitgebreid aan bod. De school biedt ook de mogelijkheid om schrijnwerkconstructies in pvc uit te voeren. Toch dient het evenwicht tussen de bestede uren voor realisaties in hout en pvc-uitvoeringen beter afgestemd te worden op de leerplandoelstellingen. Door het defect van de gestuurde machine wordt uitgekeken om de CNC-technieken tijdelijk via het RTC aan te leren. Voor technisch tekenen worden opdrachten zowel manueel als digitaal uitgevoerd. Het bijbrengen van inzichten in constructies en materialen wordt sterk benaderd. Daarentegen is de integratie met de praktische uitvoeringen niet altijd het uitgangspunt. De inhoud van de technische vakken is doorgaans te kennisgericht ingevuld. De leerstofdelen tussen de tweede en de derde graad moeten nog beter afgebakend worden. Zo wordt bijvoorbeeld 'het drogen van hout' nog aangeboden in de derde graad. Hoewel het digitaal instrument van de geïntegreerde proef heel goed gestructureerd en doelmatig is opgesteld, blijft de invulling ervan op klasniveau eerder oppervlakkig. Zo is de link met de praktijkoefeningen en de leerplandoelstellingen niet altijd correct. Doorgaans ontbreekt een duidelijke opdrachtomschrijving om de geïntegreerde proef van de leerlingen richting te geven. Tijdens de stage zijn de activiteiten niet afgestemd op de noden van de individuele leerling. Risicoanalyses van de stageplaatsen ontbreken (S0/2002/09, 7) en stagebegeleidingsuren zijn niet in de opdrachten van de leraren voorzien (S0/2002/09, 8.2). Beide tekorten zijn een inbreuk op de regelgeving.

Uitrusting De school beschikt over een degelijk machinepark dat voorzien is van een aantal recente conventionele machines. Toch is het optimaal gebruik van de basisveiligheden een aandachtspunt. De veiligheidsinstructiekaarten zijn niet volledig op maat van het leerlingenpubliek uitgewerkt en hierdoor missen ze doeltreffendheid. In het perspectief van 'duurzaam bouwen' zijn bepaalde snijgereedschappen, zoals het raamfrezenset, niet meer actueel. Het vaklokaal is voorzien van multimedia en is ingericht met didactische werkstukken, een kleine bibliotheek en materiaalstalen. Ook hier is het updaten van de middelen een werkpunt.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk bestaat uit gespreide evaluatie met examens. Er is weinig sprake van permanente evaluatie. Het behoud van een examen praktijk en technisch tekenen illustreert dat het evalueren nauwelijks gekaderd is in een assessmentcultuur. Tijdens de onderwijspraktijk ligt de nadruk te sterk op het evalueren van kennis en attituden. Hierdoor is het aantal vastgestelde tekorten op toetsen en examens vrij hoog. Veelal zijn de toets-/examen vragen niet gebaseerd op de leerplandoelstellingen waardoor de validiteit van het evaluatiesysteem op de helling komt te staan. De vele niet-relevante en de soms onduidelijk geformuleerde vragen maken de evaluatie niet efficiënt. Eveneens is de evaluatiepraktijk onvoldoende transparant door het ontbreken van duidelijke criteria. Er is geen aandacht voor het verbeteren van taal- en/of spellingsfouten. De impact hiervan op de resultaten en het leerproces van de leerling worden nauwelijks ingeschat. De aansturing en de ondersteuning vanuit het beleid is zeer beperkt. Het commentaar op de rapporten is zeer bescheiden. Op de notulen is de

onderbouwing meestal zwak en is de oriëntering vaag.

De puntenverhoudingen voor proces- en productevaluatie (respectievelijk /50 en /200) in het digitaal instrument voor de geïntegreerde proef zijn onvoldoende afgestemd op het opleidingsprofiel. Criteria per competentie zijn niet bepaald. De berekeningswijze die in het instrument is opgenomen, is niet transparant voor iedereen.

Leerbegeleiding Hoewel de lespraktijk nog eerder klassiek is opgevat, worden de leerlingen begeleid door een professioneel en sterk complementair team leraren. Hun inzet is vrij groot en ze geven de leerlingen maximale kansen. Er is aandacht voor het enthousiasmeren van de leerlingen. Teamwerk wordt gestimuleerd tijdens de praktische activiteiten. Gedurende het leerproces hechten de leraren veel belang aan de doorstroming van hun leerlingen naar de arbeidsmarkt. Hierbij vinden ze het belangrijk dat leerlingen beschikken over goede attituden. Daar staat tegenover dat zowel de individuele leraar als de vakwerkgroep te weinig aandacht besteedt aan het toepassen van nieuwe werkvormen en leermethodieken. De remediëring beperkt zich tot bijsturingen en herhalingen tijdens de middagpauze of na de lessuren, maar het initiatief moet van de leerling zelf komen. Voor het aanbieden van verschillende remediërmogelijkheden zijn er zeker nog groeikansen weggelegd. Zelfevaluatie van het leerproces en bijsturing van de eigen lespraktijk zijn nog niet als een automatisme ingeburgerd. Het geven van feedback na toetsen blijft meestal uit. De meeste cursussen zijn ongestructureerd opgebouwd en niet afgestemd op het profiel van de leerling. Soms is het onderscheid tussen hoofd- en bijzaak moeilijk te vinden en staan de leerplandoelen niet altijd centraal. Alleen de cursus 'pvc' is goed uitgewerkt.

Deskundigheidsbevordering Het volgen van nascholingen is vrij beperkt en gebeurt nog te veel op vrijwillige basis. In sommige gevallen worden de nieuw aangeleerde tendensen en technieken gemultipliceerd voor het volledige team. Er is nood om de nascholingsbehoeften beter te detecteren en te inventariseren. Zowel voor leerbegeleiding als voor evaluatiepraktijk is nascholing zeker een must.

3.1.1.11 Engels in het bso, derde leerjaren van de derde graad Bijzondere schrijnwerkconstructies, Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalyse, Bijzonder transport en Naamloos leerjaar (1994/415)

Voldoet niet

De school kon geen leerlingennotities noch taken en toetsen voorleggen om aan te tonen dat de leerplandoelen voldoende werden aangeboden en dat de evaluatie representatief is voor de leerplandoelen. Een analyse van het examen van juni 2012 geeft aan dat enkel de leesvaardigheid en de kennis beoordeeld worden.

Onderwijsaanbod Het onderzoek naar het aanbod van leerplandoelen kon niet worden uitgevoerd bij ontstentenis van leerlingennotities, taken en toetsen.

Onderwijsorganisatie De leraar geeft aan dat ze er niet toe komt om communicatief onderwijs te verstrekken wegens de te grote klasgroep en de te grote heterogeniteit in voorkennis van de leerlingen. Deze situatie vormt een ernstige belemmering voor de leerplanrealisatie.

- Evaluatiepraktijk** De evaluatie is niet representatief voor de leerplandoelen. Het examen bevat enkel vragen over kennis van woordenschat en grammatica in contexten en een leesvaardigheidstoets. Hierbij werd vastgesteld dat de vakgroep inspanningen levert om de inhouden van de teksten te laten aansluiten bij de specificiteit van de studierichting van de leerlingen. Toetsen en taken waren niet voorhanden. Uit de elektronische puntenregistratie blijkt dat ook hier enkel kennis en leesvaardigheid werden getoetst. Er zijn geen aanwijzingen dat de luister-, spreek- en schrijfvaardigheid worden beoordeeld.
- Leerbegeleiding** Bij de klasbezoeken werd vastgesteld dat er wordt gewerkt in een rustige sfeer. Het onderwijs wordt volledig gedifferentieerd. Terwijl de leraar met de ene groep leerlingen oefeningen maakt, krijgen andere leerlingen een zelfstandige leesopdracht of woordenschatoefening. Er is echter nog een flinke groeimarge voor het uitbouwen van een krachtige leeromgeving om de lessen en de differentiatie te ondersteunen. Er wordt weinig gebruik gemaakt van visuele ondersteuning voor de lessen. Er wordt geen software gebruikt voor remediëring of binnenklasdifferentiatie.
- Uitrusting** Er zijn voldoende mogelijkheden tot het gebruik van audiovisuele middelen, woordenboeken en andere leerboeken of didactische naslagwerken. Het leslokaal beschikt over een smartboard en een computer. Computerklassen zijn toegankelijk.
- Deskundigheidsbevordering** De vakgroepwerking wordt niet voldoende aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. De vakgroep stemt het onderwijs en de evaluatie niet genoeg af op de leerplandoelen. Er werden de laatste drie jaar weinig vakgerichte nascholingen gevolgd door de leraren.

3.1.1.12 Specifiek gedeelte in het bso, derde leerjaar van de derde graad Bijzondere schrijnwerkconstructies (2005/474)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate aangeboden. De integratie van kennis, vaardigheden en inzichten wordt nauwelijks toegepast. De leerbegeleiding is zwak. Bij de evaluatie staat het evalueren van de leerplandoelstellingen niet centraal.

- Onderwijsaanbod** De invulling van het leerprogramma hangt grotendeels af van externe opdrachten of van uit te voeren herstellingswerken op school. Hierbij worden het efficiënt implementeren van de leerplandoelstellingen en het voorzien in voldoende diepgang onvoldoende onderzocht. Bij de meeste projecten ontbreekt een duidelijke opdrachtomschrijving. Dit heeft als gevolg dat de realisaties het beoogde niveau van een specialisatiejaar te zwak benaderen. Het verschil met het tweede leerjaar van de derde graad is nauwelijks zichtbaar. De bereikte competenties per individuele leerling kunnen niet worden aangetoond.
- De algemene vakdoelstelling "houtconstructies in verband met een veranda, een erker, een dakkapel, een skeletbouw, een trap of een decor(stand) in detail kunnen uittekenen, zodanig dat deze in de werkplaats of op de werf kunnen gemaakt worden" is te summier opgenomen in de projecten. Doorgaans wordt een trapconstructie gerealiseerd, maar het toepassen van een verdrijvingsmethode op ware

grootte is niet voorzien. De realisatie van pvc-constructies verschilt inhoudelijk niet met de twee vorige jaren. Het volume uren dat hiervoor wordt gereserveerd is niet in evenwicht met wat het leerplan vooropstelt. Essentiële plaatsingstechnieken worden theoretisch aangereikt, maar in de praktijk passen niet alle leerlingen deze toe. De samenstelling van een volledige dakconstructie gebeurt niet. Aspecten over duurzaam wonen en bouwen beperken zich tot het bespreken van isolatiematerialen en het gedeeltelijk bewust omgaan met materialen. Eveneens ontgaat de aandacht voor functionele vormgeving en het verwerven van notie over de hoofdprincipes van de esthetica. Sommige activiteiten zoals 'het verplaatsen van houtbewerkingsmachines' wijken te ver af van het opleidingsprofiel en houden bovendien te veel risico's in.

De leerlingen krijgen tijdens technisch tekenen zowel manuele schetsvaardigheden als een aanzet van 2D-CAD. De leerlijn van materialenleer en enkele opdrachten van technisch tekenen worden onvoldoende afgestemd op eerder verworven competenties. Binnen de technische vakken is er wel een theoretisch raakvlak met CNC-machines en een programmeervorm, maar het industrieel productieproces en de arbeidsorganisatie maken geen deel uit van de opleiding. Complementaire thema's zoals 'hout onder de loep' zijn zinvol maar nemen te veel tijd in beslag.

Hoewel het vinden van een stageplaats voor alle leerlingen probleemloos gebeurt, wordt de stage niet benut om tekorten binnen de opleiding van de leerling aan te pakken. De stageactiviteitenlijst is niet afgestemd op de behoeften van de leerling. De risicoanalyses zijn niet opgenomen in de stageovereenkomst conform de regelgeving (SO/2002/09, 7). In de opdrachten van de leraren zijn geen uren voor stagebegeleiding voorzien, wat eveneens een inbreuk is op de regelgeving (SO/2002/09, 8.2).

De invulling van de geïntegreerde proef is onvoldoende representatief voor dit specialisatiejaar. Niet in alle geïntegreerde proeven zit de opname van een volwaardige houtopdracht. De integratie tussen de praktijkoefening, het deel van technisch tekenen en de inhoud van het dossier is soms afwezig.

Uitrusting Doorgaans zijn de meeste materiële vereisten ter beschikking om de leerplanrealisatie behoorlijk te implementeren. Het machinepark beschikt over meerdere hedendaagse machines. De CNC-machine is al een tijdje buiten dienst zodat deze leerplandoelen uitsluitend theoretisch worden aangebracht. Eveneens laat het raamfrezenset niet toe om raamconstructies in het kader van duurzaam wonen te maken. De afdeling beschikt over een vaklokaal met multimedievoorzieningen. Sommige didactische stukken in het vaklokaal zijn aan vernieuwing toe.

Evaluatiepraktijk Het evaluatiesysteem bestaat uit het verzamelen van punten voor dagelijks werk, aangevuld met een examen. Binnen de vakgroep werd de zinvolheid van een examenoefening 'praktijk' en 'technisch tekenen' nog niet onderzocht. Een vorm van permanente evaluatie is nauwelijks merkbaar. Het lerarenteam hecht veel belang aan attitude-evaluatie. De toetsen en examens zijn niet representatief voor de leerplanrealisatie. In veel gevallen is de link met de leerplandoelstellingen zoek. Heel wat examenvragen zijn niet relevant en/of zijn niet geschreven op het beheersingsniveau van de leerlingen. Het geven van een score is niet of zelden gebaseerd op criteria waardoor de validiteit van de toetsing

ondermijnd wordt. Sommige vragen komen meerdere jaren na elkaar terug. De aansturing van de evaluatiepraktijk vanuit het beleid is te beperkt.

Voor de geïntegreerde proef is een zeer nuttig digitaal instrument ontwikkeld met oog voor zowel proces- als productevaluatie. Dit sjabloon biedt heel wat perspectieven om het evaluatiesysteem doelmatig uit te bouwen. Toch dienen de opgenomen competenties beter te worden afgestemd op het opleidingsprofiel. De evaluatie van de stage beperkt zich tot het invullen van een attitudenlijst.

Leerbegeleiding Rekening houdend met de context van de school slagen de leraren er in om de leerlingen te motiveren voor een latere tewerkstelling binnen de sector. De bijzondere aandacht voor de attitudevorming en het sterke engagement van de leraren bevorderen deze kansen. De leraren stimuleren de leerlingen bij het zoeken naar oplossingen en alternatieven. De leraren doen veel inspanningen om de leerlingen stapsgewijs te begeleiden. Sporadisch is er aandacht voor het omgaan met zoekstrategieën, zoals bijvoorbeeld het opzoeken van informatie via het internet. De didactische werkvormen die in het leerplan worden aangehaald, worden zelden toegepast. Ook binnen de vakgroep is de aandacht voor pedagogische en didactische vernieuwingen heel beperkt. Het eigen leerproces wordt niet geëvalueerd. De bijsturing van de eigen lespraktijk is niet vanzelfsprekend. Het geven van feedback na toetsen blijft meestal uit. De cursussen zijn kwalitatief sterk verschillend en niet altijd afgestemd op het profiel van de leerlingen. De leerplandoelen staan niet altijd centraal.

Deskundigheidsbevordering De gevolgde nascholingen zijn beperkt en zijn onvoldoende afgestemd op pedagogisch-didactische vernieuwingen binnen het hedendaags houtonderwijs. Binnen de vakgroep worden de behoeften niet in kaart gebracht. Er is een tekort aan nascholing zowel voor leerbegeleiding als voor evaluatiepraktijk.

3.1.1.13 Specifiek gedeelte in het bso, derde graad Podiumtechnieken (leerplan 2009/015)

Voldoet

De leerplandoelstellingen van het specifiek gedeelte worden in de derde graad tso Podiumtechnieken in voldoende mate bereikt. De materiële uitrusting en ondersteuning zijn een voorbeeld van goede praktijk.

Onderwijsaanbod De school verkavelt het leerplan in de beide leerjaren in drie grote clusters: lichttechnieken, klanktechnieken en project podium. Zij brengt in elke cluster de technische en de praktijkvakken samen onder de benaming 'algemene, technische en praktische vorming' (ATPV) zodat er geïntegreerd kan worden gewerkt. Bij deze integratie van theorie en praktijk staat de functionaliteit van de podiumtechnieken voorop. Met deze keuze voor een functionele aanpak ondersteunt de school de competentiegerichtheid van het leerproces en slaagt ze erin recht te doen aan de uitgangspunten van het profiel van de studierichting.

De motivatie en de leerwinst bij de leerlingen zijn reëel, maar niet alle leerplandoelen worden met de nodige diepgang gerealiseerd, onder andere omwille van de grote kansenproblematiek en de diversiteit in de instroomachtergronden van de leerlingen. De factor 'theoretische

onderbouwing' in de competenties blijft vaak minimaal en beperkt tot het strikt noodzakelijke in vergelijking met wat het leerplan vraagt. De leraren zijn er zich ook van bewust dat ze in het streven naar een competentiegerichte aanpak nog beter moeten samenwerken aan de horizontale samenhang tussen de verschillende vakken en clusters.

Alle specifieke lessen 'podiumtechnieken' worden gegeven in het muziekcentrum Trix. De uitstekende samenwerking met het centrum biedt de school uitgebreide mogelijkheden om door de bindingen met de realiteit het competentiegerichte leerproces kwalitatief uit te bouwen. De leeropdrachten behelzen realistische zaal- en podiumopstellingen die de leerlingen tot effectief leren uitdagen. Deze omgeving geeft ook de mogelijkheid om de moeilijkheidsgraad van wat verworven is telkens te verhogen. De leerweg naar integrale opdrachten is op deze manier een natuurlijk proces. Die opdrachten worden ook levensecht in enkele externe projecten als 'garage'-concerten en modeshows. De leerlingen verzorgen onder begeleiding van het begin tot het einde de klank- en lichtomkadering voor deze producties.

In de blokstage van vier weken wordt via de stage-activiteitenlijst de verdere praktijkvorming van elke leerling ondersteund door inpassing in een concreet werkmilieu. De geïntegreerde proef (gip) in het tweede leerjaar is ervaringsgericht opgevat. De leerlingen maken individueel een uitgebreid technisch verslag van hun verworvenheden en hun ervaringen in de diverse opdrachten/projecten die ze in de loop van het schooljaar hebben uitgevoerd. Deze interpretatie en uitwerking is een cumulatie van het integraal leren. Ook in het eerste leerjaar richt de school klassikaal een vorm van "mini-gip" in, geschoeid op een gelijkaardige leest en bedoeld als syntheseoefening.

Uitrusting De school beschikt in het muziekcentrum over een eigen goed uitgerust vaklokaal, voorzien van de nodige ICT- en mediamiddelen. De beschikbare leermiddelen worden efficiënt aangewend voor de realisatie van het leerplan. De materiële uitrusting ter ondersteuning van de leerplandoelen is uitstekend. De school zorgt ervoor om de beschikbare accommodaties en uitrustingen van het gast-muziekcentrum complementair aan te vullen met eigen didactische materiële investeringen. Het leidt tot een levensechte en voor de leerlingen uitdagende leersituatie en het schept een leeromgeving waar geïntegreerd werken voor de hand ligt.

Vanuit administratief-technisch oogpunt dient de school na te gaan of het samenwerkingsverband met het muziekcentrum Trix correct geïntegreerd is, zodat de school ten behoeve van de leerlingen in orde is en blijft met alle regelgeving-, verzekerings- en veiligheidstechnische voorschriften. Ook de specificiteit van de stages en van de (avond-)activiteiten in het kader van externe opdrachten door de leerlingen vragen een adequate administratieve opvolging.

Evaluatiepraktijk De evaluaties zijn verzorgd en de beoordelingen bij de schriftelijke toetsen en proefwerken zijn betrouwbaar en transparant. De toetsfrequentie in sommige vakken is laag. In de toetsen staat meestal reproductie van kennis voorop. Daardoor is de formatieve evaluatie relatief eenzijdig en honoreert het cijfer op het rapport onvolledig het dagelijks werk en de

procesvoortgang van de leerlingen. Bij de proefwerken worden, naast toepassingsvragen, veel meerkeuzevragen gebruikt. Deze laatste vertonen, op enkele uitzonderingen na, weinig differentiatie in beheersingsniveau. De puntenverhouding tussen toepassingen en meerkeuzevragen is ook niet altijd doordacht en voldoende valide voor de leerplandoelen.

Ondanks enkele pragmatische aanzetten in sommige ATPV-vakken is een gestructureerde evaluatie van inzichten, van vaardigheden en eventueel van vakattitudes nog niet uitgewerkt. Na elke opdracht, manifestatie of project is er weliswaar een uitgebreide evaluatiebespreking van de prestaties. Daarbij komen ook de belangrijke vakattitudes aan bod. Toch geeft dit nog geen aanleiding tot systematische registratie en opvolging van de vorderingen van de leerlingen. Geregistreerde procesevaluatie als dusdanig komt weinig voor, op enkele geïsoleerde uitzonderingen na. In de geïntegreerde proeven doet de school wel inspanningen om consequent zowel proces- als productevaluatie te hanteren.

De evaluatiepraktijk sluit daarmee onvoldoende nauw aan bij de optie voor een competentiegericht leerproces. De leraren zijn zich daarvan bewust. Ze hebben recentelijk, met steun van de hogeschool sterk geïnvesteerd in de uitwerking van een evaluatiemodel om competenties te beoordelen en te rapporteren. Het initiatief is beloftevol, maar het sjabloon staat conceptueel en operationeel nog niet op punt.

Leerbegeleiding De didactische aanpak is proactief en gericht op de kenmerken van de doelgroep. Er is aandacht voor de diversiteit van de instromers. De gebruikte cursussen en referentiewerken zijn actueel.

Door de aparte locatie ontstaat er een micro-schoolklimaat. De leraren zijn erin geslaagd dit uit te bouwen tot een positief leerklimaat, met toch duidelijke aandacht voor leef- en schoolregels. Veel leerlingen kampen met leermoeilijkheden en negatieve motivaties. Door de specificiteit van de pedagogisch-didactische aanpak en de kleinschaligheid slagen de leraren erin het negativisme en de achterstandsproblematieken bij de leerlingen te doorbreken. De samenwerking met verantwoordelijken voor de leerbegeleiding (doorstromingsproject) in de moederschool werkt voorbeeldig.

De leerlingen volgen de algemene vakken van de basisvorming in de school zelf. Het is een uitdaging om de leerlingen te leren omgaan met de tegenstelling tussen het kleinschalige regime op locatie en het grotere schoolstelsel. Anderzijds zet de fysieke scheiding ook extra druk op de leraren van de algemene vakken. Zij staan voor de opgave om de specifieke context van het studierichtingsprofiel kwaliteitsvol in te bouwen in hun vakken. Voor de optimalisering van deze onderlinge samenwerking tussen de technische en de algemene vakken heeft de school nog een weg te gaan.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex secundair, art. 15, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex secundair, art. 15, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex secundair, art. 15, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex secundair, art. 111 en 112)	neen
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	neen
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex secundair, 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex secundair, art. 15, 7°)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex secundair, art. 15, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex secundair, art. 115, 4)	ja
Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex secundair, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex secundair, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex secundair, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex secundair, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Welzijn

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ontwikkeling.

Motivering

De school heeft een visie op begeleiding. Er is een structurele uitwerking van de socio-emotionele begeleiding met afspraken, procedures, aanwezigheid van de begeleiders op de klassenraden en informatieverspreiding via het leerlingvolgsysteem. Deze structurele uitwerking is echter minder aanwezig voor de leerbegeleiding. Er worden bijna geen specifieke uren voorzien voor inhaallessen ondanks de nood aan ondersteuning van vele leerlingen met taal- en leerachterstand en de voortdurende instroom van nieuwe leerlingen tijdens het schooljaar.

De school heeft een overwegend allochtone leerlingenpopulatie. Ze neemt een aantal initiatieven in het kader van haar GOK- en talenbeleid om in te spelen op de taalachterstand van leerlingen voor Nederlands. Er worden diagnosetoetsen afgenomen van de leerlingen van de eerste graad en van het eerste leerjaar van de tweede graad. Op basis hiervan worden leerlingen doorverwezen naar de bijwerkklas op woensdagnamiddag. Voor de andere leerjaren bestaan er geen structureel ingebouwde inhaallessen en leerlingen ouder dan 16 jaar worden doorverwezen naar het centrum voor volwassenenonderwijs op de campus. Ze worden hierbij echter weinig begeleid. Vanuit de werkgroep talenbeleid zijn er een aantal initiatieven geweest om het taalgericht vakonderwijs ingang te laten vinden in alle vakken. Dit wordt in een aantal vakken zoals bijv. pav zeer intensief opgevolgd. In andere vakken is er dan weer minder aandacht voor talige ondersteuning, vakterminologie, schooltaalwoorden en lessen die het oefenen van taalvaardigheid ondersteunen. Ook het cursusmateriaal is niet altijd voldoende toegankelijk voor de leerlingen. Voor de moderne vreemde talen is er op dit ogenblik te weinig beleidsmatige aandacht voor het inspelen op de noden van de instromende leerlingen. De school staat voor de uitdaging om structureel het talenbeleid uit te bouwen en te ondersteunen en er een voldoende groot draagvlak voor te vinden in het lerarenteam.

De laatste jaren werden wel een aantal zinvolle initiatieven genomen op vlak van een meer vakgerichte leerbegeleiding. Specifiek voor tso Podiumtechnieken en Mechanische technieken is er het 'doorstromingsproject'. Na de eerste examenperiode worden bepaalde leerlingen met tekorten aangesproken en concrete remediëringsafspraken gemaakt. Indien nodig wordt een studieplanning opgemaakt of worden de ouders opgebeld. Verder namen een aantal leraren het initiatief 'studeren op school' voor de leerlingen van de eerste graad en van II,1: er wordt een rooster gemaakt om tijdens de examens de leerlingen tot 16 uur te begeleiden bij hun studies. Recent zag het project van de '(huiswerk)begeleidingslessen' het licht. Dit wordt uitgevoerd door laatstejaarsstudenten uit het hoger onderwijs. Deze initiatieven hebben bij een aantal leerlingen goede resultaten opgeleverd, maar ze zijn niet gericht op alle studierichtingen noch structureel verankerd. Vaak hebben ze een vrijblijvend karakter waardoor niet alle leerlingen met noden kunnen bereikt worden. Vakgerichte leerbegeleiding is op dit moment vooral beperkt tot de individuele verantwoordelijkheid van de vakgroepen en leraren, aangevuld met de werking van de klassenraden.

De school ondersteunt de communicatie met de leerlingen en ouders over het leerproces via het gebruik van een elektronische agenda en een plan- en communicatieagenda, overzichtelijke rapporten, voldoende oudercontacten en waar nodig bijkomende gerichte communicatie. Om het contact met de ouders te bevorderen en hen meer te betrekken bij de schoolwerking, krijgen minderjarige leerlingen hun rapport bij het oudercontact.

Dankzij de vele inspanningen van de leraren verloopt de interactie tussen leerlingen en leraren voldoende gedisciplineerd. Hierdoor is er voldoende gerichtheid op leren en kan bij de meeste leerlingen leerwinst worden gerealiseerd.

Er zijn voldoende klassenraden. De klassenraden worden bijgewoond door een directielid of een technisch adviseur, een leerlingenbegeleider en meestal iemand van het CLB. Er gaat daarbij zeer veel constructieve aandacht naar attitudes, wat ook wordt ondersteund door een degelijke registratie van afwezigheden, een duidelijk attituderapport en attitudekaarten voor een meer gerichte opvolging. Deze aanpak werpt zijn vruchten af. Bij de klassenraden gaat er echter in verhouding te weinig aandacht naar (de aansturing van) het nemen van concrete vakgerichte remediëringsinitiatieven. Uit de vergelijkende analyse van de evaluatiegegevens van de leerlingen en de begeleidingsgegevens in de klassenraadsmappen blijkt dat vaktekorten niet steeds te wijten zijn aan studie-attitude maar ook aan een gebrek aan inzicht. In deze gevallen is er vaak nog een gebrek aan systematische, vakgerichte remediëring. Commentaren in klassenraadsmappen en rapporten zijn overwegend attitudinaal. Er zijn weinig verwijzingen naar remediëringsinitiatieven. De mogelijkheden van het leerlingvolgsysteem op het vlak van de responsabilisering van leraren tot remediëring worden onvoldoende gebruikt. In het kader van het recente initiatief om de eindevaluatie uit te stellen tot het einde van de graad ('Attest Regelmatige Leerling') is er evenwel al een aanzet tot meer aandacht voor het remediëren van studievaardigheden en voor het opzetten van specifieke begeleidingstrajecten. Dit blijft echter nog te veel ad hoc of wordt niet gehanteerd in alle studierichtingen. De criteria voor het bepalen van concrete acties zijn nog weinig transparant.

Uit de vakdoorlichtingen blijkt dat wel remediëringsinitiatieven worden genomen maar dat hier weinig systematiek in terug te vinden is en dat de concrete invulling van deze eerstelijnszorg leraarafhankelijk sterke verschillen vertoont. Enerzijds is er een groep leraren die de verantwoordelijkheid voor bijsturing grotendeels bij de leerlingen legt. Deze leraren beperken zich tot raadgevende commentaren, soms louter attitudinaal, soms verwijzend naar bijkomende oefeningen die kunnen worden gemaakt. Anderzijds is er een groep leraren die met een doorgedreven aanpak (via bijv. opvolging van een studieschrift, verbeteren van bijkomende opdrachten, bijlessen, hertoetsen, aandacht voor studievaardigheden) kort op de bal spelen. Evaluatie wordt vaak nog sterk summatief gebruikt, terwijl de formatieve mogelijkheden ervan onderbenut blijven (zie verder bij evaluatiepraktijk). Door de context van de school (grote verschillen in niveau) hebben de meeste leraren wel aandacht voor een gedifferentieerde aanpak tijdens de lessen zelf. Toch is er nog een groeimarge om dit beter te kunnen uitwerken vanuit begeleide zelfstandige opdrachten binnen de lessen. Leraren maken ook nog weinig gebruik van de mogelijkheden van ICT om differentiatie in te bouwen en zo het leerrendement voor iedereen op te drijven. Sterke leerlingen krijgen onvoldoende uitdaging. Ze worden al te vaak ingezet om de anderen te ondersteunen.

Leerstoornissen worden nog niet altijd gedetecteerd of geattesteerd door de context van de leerlingen die de aandacht en de openheid hiervoor bemoeilijken. Vorig schooljaar werden enkele infosessies gegeven om de collega's te helpen bij het beter herkennen van de problematiek. Soms kan de attestering dan toch nog gebeuren via het CLB. Er is een individueel paspoort en sticordi-maatregelen voor geattesteerden. De afspraken worden leraarafhankelijk opgevolgd.

De aandacht voor 'leren leren' is weinig structureel uitgewerkt. In de eerste graad wordt er binnen het vak pav wel gewerkt rond posters met studietips en rond 'leren leren' in het algemeen. Vanuit het beleid wordt gevraagd om er in het vak aandacht aan te besteden, maar er zijn geen concrete afspraken op dat vlak. De invulling van het werken aan 'leren leren' blijft dus hoofdzakelijk leraarafhankelijk. De meeste leraren

hebben wel veel aandacht voor het herhalen van de leerstof voor toetsen en examens, het geven van informatie over wat leerlingen moeten kennen en kunnen en hoe ze de leerstof zouden kunnen studeren en het geven van feedback na toetsen. In de derde graad is er, vooral in het kader van het werken aan de geïntegreerde proef, aandacht voor zelfregulatieve vaardigheden. Leraren staan echter huiverachtig om al vroeger te starten met leerlinggestuurde opdrachten wegens de vrees voor moeilijkheden op het vlak van discipline. Er zijn geen concrete afspraken over de integratie van studievaardigheden in de vakken (bijv. via het leren maken van samenvattingen). Het 'leren leren' wordt dus nog niet opgebouwd binnen een spiraalcurriculum waarbij in iedere graad aan de reeds aangebrachte vaardigheden iets wordt toegevoegd (cf. de vernieuwde vakoverschrijdende eindtermen).

Ter ondersteuning van de leerbegeleiding heeft de school wel aandacht voor oriëntering en loopbaanbegeleiding. Bij de eerste inschrijving is er een intakegesprek. Om de leerlingen goed te kunnen oriënteren bij de overgang tussen de eerste en tweede graad worden verschillende initiatieven genomen. De snuffelstages geven de mogelijkheid aan de leerlingen van het tweede leerjaar 'stage' te gaan volgen binnen twee studierichtingen in het derdeleerjaar. Dat kan ook buiten het aanbod van de eigen school. Verder wordt er in de eerste graad een uitgebreid traject gevolgd van zelfconceptverheldering ('Keurig kiezen') dat plaats vindt in de lessen pav. Ook voor de keuze na de derde graad (vervolgonderwijs, maar ook arbeidsmarkt) worden een aantal initiatieven genomen. Met betrekking tot de overgang tussen de tweede en derde graad worden echter nog weinig initiatieven genomen. Er is ook nog weinig structurele ondersteuning voorzien voor leerlingen die instromen in de school in een richting waarvan ze niet alle vakken hebben gehad.

De school heeft de laatste jaren aandacht gehad voor de ontwikkeling van de begeleiding. Daarbij was er vooral aandacht voor de uitwerking van de socio-emotionele en loopbaanbegeleiding. Op het vlak van de leerbegeleiding werden wel een aantal zinvolle initiatieven genomen, maar de aandacht voor een meer structurele uitwerking hiervan bleef te beperkt. Ook de initiatieven om dit te ondersteunen via de nodige professionalisering van het korps en via het meten van de effecten van de leerbegeleiding waren beperkt.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor ontwikkeling.

Motivering

De schoolleiding heeft recent een aanzet gegeven tot de uitbouw van een schoolbrede visie op evaluatie en van een veralgemeende, onderbouwde en valide evaluatie- en deliberatiepraktijk. Het kernteam van de directie, de technisch adviseur-coördinator, de technisch adviseurs, en de coördinatoren hebben op basis van een zelfevaluatie in 2010 doelen geformuleerd die werden geconcretiseerd in een beleidsplan met acties, streefdata en betrokken personeelsleden. Het beleidsplan werd ter beschikking gesteld van de personeelsleden via het elektronisch platform. Voor een aantal aspecten hebben de leraren inspraak gehad in de besluitvorming rond de vernieuwing. Via personeelsvergaderingen worden acties gecommuniceerd om zo de implementatie te bevorderen en hierbij te streven naar een gelijkgerichte aanpak. Inhoudelijk ligt het accent van de visie op de aanwending van de evaluatie ter ondersteuning van het leerproces en de inzet van de leerlingen. De beoordeling moet ook een correcte attestering en oriëntering mogelijk maken.

De schoolleiding stuurt de evaluatiepraktijk aan via een aantal organisatorische afsprakenkaders vervat in het schoolreglement, de agenda van de leerlingen en een aantal documenten met richtlijnen voor leraren. Recent werd het systeem van permanente evaluatie afgevoerd en werden de examens terug ingevoerd vanuit de motivatie dat leerlingen het leren voldoende ernstig zouden nemen en leraren doelgericht zouden evalueren. Deze wending in het systeem vormt enigszins een paradox met de wens om competentieontwikkend te werken en om de evaluatie aan te wenden ter bevordering van het leren. De school heeft ingezien dat examens geen geschikt instrument zijn om praktijkdoelen en vakattitudes te

evalueren en zal volgend jaar opnieuw een bijsturing doorvoeren. Het gemengde systeem van gespreide evaluatie (dagelijks werk) en examens aan het einde van elk semester voorziet in een stapsgewijze verhoging van het gewicht van de punten voor de examens van de eerste naar de derde graad toe. Conform haar pedagogisch project en aansluitend bij het profiel van de leerlingen evalueert de school in de eerste graad ook systematisch de gedragsattitudes van de leerlingen op basis van transparante criteria. In de tweede en de derde graad zijn de vakgroepen op zoek naar een werkbaar systeem met aangepaste criteria en met een mogelijkheid om de leerling actief te betrekken bij de evaluatie van de eigen attitudes.

Op het inhoudelijke vlak is het referentiekader beperkt. Via haar evaluatiebeleid wil de school in de eerste plaats nagaan in welke mate de leerlingen de eindtermen/leerplandoelstellingen bereiken. Bevestigingen op de examens moeten congruent zijn met bevestigingen tijdens het schooljaar. Het is de bedoeling dat de evaluatie van het dagelijks werk ook een component 'inzet/werkattitude' inhoudt. Hierbij is evenwel het onderscheid niet duidelijk met de aparte beoordeling van de gedragsattitudes. Er zijn verder geen afspraken over de betrouwbaarheid en transparantie van de evaluatie, over de beoordeling van de vakgerelateerde attitudes, over de gelijkgerichte aanpak van de evaluatie in parallelklassen, over verticale leerlijnen voor een opbouwende moeilijkheidsgraad in de evaluatie.

Voor de inhoudelijke aspecten van de evaluatie rekent de schoolleiding op de professionaliteit van de vakgroepen en de individuele leraren. Er is geen gestructureerde opvolging van de inhoudelijke kwaliteit van de evaluatiepraktijk. Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de validiteit van de evaluatie in de meeste vakken in het gedrang komt door een gebrek aan leerplangerichtheid, aan betrouwbare vraagstelling en aan een transparante scoring. Hiaten in de onderwijspraktijk herhalen zich in de evaluatiepraktijk. De evaluatie (van het dagelijks werk en de examens) is vaak erg gericht op de kenniscomponent en te weinig op inzichten en vaardigheden. Vakgerelateerde attitudes worden doorgaans niet beoordeeld of besproken in de algemene vakken. In de praktijkvakken is er vakafhankelijk wisselende aandacht voor vakattitudes.

De evaluatie van de geïntegreerde proef zit in een vernieuwingsproces. De school werkt aan het uitbouwen van een schoolbreed en voor allen transparant competentiegericht beoordelingssysteem met aandacht voor proces- en productevaluatie. Een aantal afspraken zijn vervat in een algemeen informatiedossier voor de leerlingen die door de ouders en de leerlingen wordt ondertekend. Voorts wordt op dit ogenblik voor elke studierichting een specifieke bundel ontwikkeld met de opdrachten en afspraken voor elk van de deelnemende vakken. Het concept sluit aan bij een competentiegerichte evaluatie. Zowel het concept als de informatiebundels zijn echter voor verfijning vatbaar op volgende vlakken: de formulering en uitwerking van de specifieke opdrachten; de precieze doelen die worden geëvalueerd en de evaluatiecriteria die hiervoor gelden; het gewicht van de proces- en productevaluatie; de onderlinge weging van de deelnemende vakken. Voor de registratie van de beoordelingen biedt een softwarepakket ondersteuning. Het pakket wordt gevoed door de vakgroepen die de te evalueren doelen aanreiken. Deze doelen hebben niet altijd een duidelijke relatie met de kennis, vaardigheden en attitudes voorgeschreven door de leerplannen.

De schoolleiding stimuleert het gebruik van de evaluatie tijdens het schooljaar om het leerproces te ondersteunen. Verbeterde toetsen worden meestal klassikaal besproken. Leraren eisen echter niet altijd dat leerlingen hun toetsen en taken verbeteren op basis van gerichte feedback. Sommige vakgroepen bouwen een korte zelfevaluatie in na elke toets. Slechte resultaten geven leraarafhankelijk aanleiding tot remediëring (zie leerbegeleiding). De remediëring is niet altijd doeltreffend aangezien ze wordt gebaseerd op een niet representatieve evaluatiepraktijk waardoor de diagnose niet correct is.

De bepaling om een '0' te geven voor een toets/examen waarop een leerling ongewettigd afwezig was, is strijdig met de plichtenleer in de decreten rechtspositie (DRP, art. 6, 9 en 11). Rubriek 6 van de SO 74 formuleert: "Evaluatie is een instrument om leervorderingen en leerrendement te toetsen". Van (ongewettigd) afwezige leerlingen kan men geen leervorderingen of leerrendement toetsen en dus kan men er ook geen evaluatieresultaat aan geven. Verder bepaalt het art. 5 van het BVR van 19 juli 2002 dat

de delibererende klassenraad zich op het vlak van de leerlingenevaluatie alleen mag laten leiden door de resultaten van proeven, toetsen of examens die door de leraren van de leerling werden afgenomen. Vermits zoals hierboven vermeld, men van een (ongewettigd) afwezige leerling geen proeven, toetsen of examens kan afnemen, kan men er ook geen (geldige) resultaten van hebben. Deze bepaling mag dus ook niet worden opgenomen in het schoolreglement.

De school beschikt over een presentatie met de deliberatieprocedure. Het uitgangspunt bij deliberaties is de leerlinggerichtheid en de vraag of de leerling met succes het volgende schooljaar zal kunnen volgen. Bij de delibererende klassenraden worden de gegevens m.b.t. de attitude van de leerling meegenomen om de beslissing over de attestering te ondersteunen. Hierbij wordt gesteld dat de beoordeling van attitudes en vakcompetenties gelijkwaardig zijn. Het vormt een uitdaging voor de school om te bewaken dat bij de attestering de vakbekwaamheid van de leerlingen voldoende zou doorwegen opdat ze het volgende schooljaar met succes zouden kunnen volgen.

Vakgebonden remediëringsinitiatieven en de effecten ervan worden beperkter meegenomen in de deliberatie omdat de vakleraren deze niet systematisch registreren. Dit vermindert de objectiviteit van de deliberatie. Het gewicht van de stage en de gip in de studiebekrachtiging is niet eenduidig.

Op het einde van de graad krijgen leerlingen met een A-attest soms een waarschuwing en/of een vakantietaak. Coherent met de wens om de leerlingen zoveel mogelijk aan te sporen om hun leerproces in handen te nemen en de leerlingen niet te snel een C- of B-attest te geven, heeft de school recent een systeem van uitgestelde attestering ingevoerd. De leerling krijgt in dit geval geen attestering in het eerste leerjaar van de graad maar een attest regelmatige aanwezigheid samen met een begeleidingsplan voor het volgende schooljaar. De meerwaarde van het systeem is niet duidelijk. Bovendien beschikt de school niet over duidelijke criteria voor het toekennen van het attest van lesbijwoning. Tijdens de doorlichting werd wél vastgesteld dat het systeem een positieve aanzet betekent voor het werken met begeleidingsplannen en het opnemen van de verantwoordelijkheid voor het remediëren van leerlingen.

Wat de attestering betreft, ligt het aantal A-attesten opvallend laag in verhouding tot vergelijkbare Vlaamse scholen. Bijgevolg is het aantal B- en vooral C-attesten vrij hoog. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de school heel wat anderstalige en/of minder gemotiveerde leerlingen aantrekt. Toch is het ook een uitdaging voor de school om grondig te onderzoeken of de leerlingen wel correct werden geattesteerd. Voor sommige vakken is de evaluatiepraktijk immers niet valide en de leerbegeleiding ontoereikend. De deliberatiepraktijk mist bovendien ook eenduidigheid.

De onderbouwing van de B- en C-attesten op de synthesebladen werd vorig schooljaar als aandachtspunt opgenomen in het schoolbeleid. De motiveringen worden nu meer gestoffeerd en voldoen aan de reglementaire bepalingen. Toch werd vastgesteld tijdens de doorlichting dat de school vooral wijst op de tekorten voor de vakken en voor de attitudes. Aangeboden remediëring of inhoudelijke analyses van vaktekorten worden zelden aangetroffen. De school verwijst ook nog weinig naar de initiatieven tot oriëntering van de leerlingen volgens hun talenten en interessegebieden.

In het algemeen zijn er weinig uitgestelde beslissingen en kaderen ze allen binnen de wettelijke toegelaten beleidsruimte. Ook de notulen en de processen-verbaal zijn conform de regelgeving.

De communicatie met de leerlingen en hun ouders over de schoolse vorderingen verloopt via de rapporten en via oudercontacten, informatievergaderingen, mededelingen in de agenda en brieven aan de ouders. Bij elke rapportperiode is er een cijferrapport en een attituderapport en in de derde graad een gip-rapport. De rapportcommentaren slaan op de werkattitude/inzet en geleverde prestaties. Ze zijn doorgaans in bemoedigende bewoordingen geformuleerd. Analyserende en remediërende commentaren komen echter nauwelijks voor. De school biedt ICT-ondersteuning voor de rapportering via een elektronisch rapport- en leerlingvolgsysteem om studieresultaten en informatie duidelijk en geordend te registreren. Het personeel wordt opgeleid om doelmatig gebruik te maken van deze systemen.

In het algemeen is er nood aan professionalisering op het vlak van de evaluatie- en deliberatiepraktijk. Op enkele individuele uitzonderingen na zijn er geen professionaliseringsinitiatieven m.b.t. evaluatie. Wél zijn er schoolinterne vergaderingen waarbij nieuwe initiatieven worden toegelicht.

Er is een aanzet tot het evalueren en bijsturen van de onderwijs- en deliberatiepraktijk op schoolniveau. De leerplangerichtheid van de evaluatie wordt echter niet opgevolgd. Attesteringsgegevens worden nog onvoldoende geanalyseerd door de vakgroepen en leiden hierdoor niet tot bijstellingen in het didactisch handelen. Het attesterings- en oriënteringsbeleid wordt ook niet getoetst aan de resultaten in het vervolgonderwijs in de eigen school, in andere scholen en in het hoger onderwijs. De effectiviteit van de remediëringsinitiatieven kunnen niet gericht worden onderzocht omdat ze niet worden geregistreerd. Vakgroepen houden wel informeel bij of leerlingen gemakkelijk werk vinden maar een systematische opvolging is er niet.

Inbreuk(en) op de regelgeving

De school leeft de regelgeving niet na m.b.t. het geven van punten bij ongewettigde afwezigheden. Dit is een inbreuk op de wettelijke bepalingen m.b.t. de plichtenleer (Art. 6, 9, 11 van het decreet rechtspositie), de eigenheid van evaluatie (SO 74, art.6) en de werking van de delibererende klassenraad (BVR 19 juli 2002,art.5).

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Het Stedelijk Onderwijs is sinds 1 juli 2010 een autonoom gemeentebedrijf (AG) van de stad Antwerpen. Het AG is een dochteronderneming van de stad, beschikt over een eigen rechtspersoonlijkheid en wordt bestuurd door een raad van bestuur en een directiecomité. De doelstelling is de realisatie van een transparant en rationeel studieaanbod binnen het Stedelijk Secundair Onderwijs in Antwerpen. Om deze doelstelling te bereiken worden beleidstaken gecoördineerd binnen de scholengemeenschap door een coördinerend directeur en op het niveau secundair onderwijs door een divisiedirecteur en een overlegcomité secundair onderwijs. Het kernsecretariaat van de divisie secundair onderwijs heeft een faciliterende functie om de gezamenlijke knowhow rond diverse onderwijsitems te verspreiden en de implementatie te ondersteunen. Deze structuur wil de scholen enerzijds kansen bieden om een 'herkenbare eenheid' via een gezamenlijke doelgerichtheid in de praktijk om te zetten. Anderzijds wordt de mogelijkheid geboden om via 'eenheid in verscheidenheid' in elke school de eigen cultuur te bewaren.

De school wordt geleid door een directeur die sinds enkele jaren in functie is. Als eindverantwoordelijke omringt zij zich met een adjunct-directeur, twee technisch adviseur-coördinatoren en een breed middenkader met duidelijk afgebakende taken. Het leiderschap is vooral gericht op het uitbouwen van het schoolbeleid, de dagelijkse aansturing van de schoolorganisatie en het personeel, het faciliteren van de werking, het uitbouwen van efficiënte communicatiekanalen en van de integrale kwaliteitszorg. Ook het representeren van de school in de overkoepelende organisatiestructuur op scholengemeenschap- en divisieniveau en het functioneren als aanspreekpunt voor ouders, leerlingen en leraren, worden opgevat als belangrijke aspecten van de directiefunctie.

De school onderschrijft de onderwijsvisie en –missie van het schoolbestuur, maar wil ook, in functie van het eigen studieaanbod en de leerlingenpopulatie, haar eigen accenten leggen. Ze wil leerlingen kansrijker maken door hen op te leiden tot goede arbeidskrachten en op te voeden tot kritisch en creatief ingestelde burgers in een klimaat van pluralisme en respect. De beleidsvisie wordt geconcretiseerd in het schoolreglement, de leefregels, het 10 puntenprogramma en recent in een aantal beleidsplannen waarvan de samenhang en structuur niet helemaal duidelijk is. De voorbije jaren was het beleid van de school vooral gericht op het herstellen van een ordelijk en respectvol school- en leefklimaat voor haar multiculturele en overwegend kansarme leerlingen. De school heeft hierin succes geboekt.

Aansluitend met de beleidsvoering op divisieniveau, heeft de school recent de visieontwikkeling m.b.t. het evaluatiebeleid en de leerbegeleiding als prioritaire aandachtspunten opgenomen. Er zijn ook aanzetten tot het uitbouwen van een competentiegericht onderwijs waarbij kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd worden aangeleerd. Uit de doorlichting blijkt dat de school deze thema's onderwijskundig en structureel nog te beperkt ondersteunt. Er is nood aan deskundigheidsontwikkeling en aan een meer efficiënte inzet van de beschikbare uren. Bovendien verloopt de visieontwikkeling en – implementatie vaak top down waardoor het soms moeilijk is om een draagvlak te vinden voor de initiatieven bij de leraren en vakgroepen.

De leerplanrealisatie vertoont leraar- en vakgroepafhankelijk nog een aantal duidelijke tekorten. Momenteel blijft de opvolging van de vakgroepwerking nog beperkt en worden functioneringsgesprekken weinig aangewend om de implementatie van de beleidsinitiatieven op te volgen.

De school streeft een geïntegreerde benadering na van GOK- en talenbeleid. De school beschikt over een visietekst en een talenbeleidsplan dat elk jaar wordt geactualiseerd. Ze ondersteunt de werking structureel door het aanstellen van een talencoördinator die ook deel uitmaakt van de werkgroep talenbeleid op het niveau van de divisie en de nodige deskundigheid heeft opgebouwd. Het draagvlak bij de leraren voor het taalgericht vakonderwijs is nog erg beperkt. Hierdoor heeft het talenbeleid niet voldoende slagkracht om bij te dragen tot de leerwinst van de leerlingen.

Voor het personeelsbeleid en het logistieke, financiële en materiële beleid is de school in belangrijke mate afhankelijk van het schoolbestuur. Ook op het vlak van de schoolinfrastructuur kan de school moeilijk een beleid voeren. Door de steeds wijzigende plannen van het schoolbestuur voor de bestemmingen van de gebouwen en vestigingsplaatsen kunnen geen langetermijnplanning en toekomstgerichte visie worden uitgebouwd. Voor de aankoop van didactisch materiaal zijn er logge aanvraagprocedures en voor de leveringen zijn er vaak lange wachttijden.

De schoolraad functioneert op het niveau van de scholengemeenschap. De school doet inspanningen om de leerlingenraad actief te betrekken bij de schoolactiviteiten. Ze neemt ook initiatieven om de ouders bij de schoolwerking te betrekken. Op schoolniveau was de personeelsraad de laatste vijf jaar niet operationeel. Hij werd recent opnieuw samengesteld en zal weldra in werking treden. Het onderwijskundig overleg verloopt vooral informeel en formeel via de vakgroepwerking en ad hoc werkgroepen. De laatste jaren werden initiatieven genomen om de betrokkenheid en participatie van het schoolteam te verhogen via het structureel invoeren van een elektronisch platform als middel voor het verspreiden van informatie. Toch blijft op dit ogenblik de participatie van het schoolteam aan de ontwikkeling van het onderwijskundige beleid te beperkt om een antwoord te kunnen bieden op de noden van de leerlingen. Het vormt een uitdaging voor de school om een cultuur van verantwoorde participatie uit te bouwen.

Er is een aanzet tot het uitbouwen van kwaliteitszorg. Bij het uitwerken van beleidsplannen vertrekt de school doorgaans van een analyse van sterke en zwakke punten. Ze verzamelt echter weinig interne en externe gegevens om na te gaan of haar beleid resultaten oplevert. In het kader van de GOK-werking en op vergaderingen van het directiecomité, het overleg met het middenkader en de vakgroepen worden wel ad hoc aspecten van de schoolwerking geëvalueerd en bijgestuurd.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- de toegang tot de school voor alle leerlingen;
- de socio-emotionele leerlingenbegeleiding;
- de aandacht voor de attitudes;
- de loopbaanbegeleiding in de eerste graad;
- de aanzet tot het maken van begeleidingsplannen;
- de aandacht voor zelfstandig werken in pav in de eerste graad;
- het engagement van heel wat personeelsleden.

Wat betreft het algemeen beleid

- de ontwikkelingsdynamiek;
- de toegankelijkheid van het directieteam.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- de competentiegerichte uitwerking van de leerplanrealisatie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- de implementatie en de uitwerking van de leerbegeleiding in alle vakken;
- de structurele uitwerking van een gedifferentieerde aanpak;
- de registratie van de remediëringsinitiatieven;
- de verdere uitbouw van het talenbeleid en de implementatie ervan in de vakken;
- de afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen;
- de verhouding tussen de evaluatie van de algemene attitudes en van de leerplandoelstellingen;
- de motivering van de B- en C-attesten;
- de uitbouw van een krachtige leeromgeving met inbegrip van de ICT-integratie in de onderwijspraktijk;
- het onderwijsaanbod en de onderwijsorganisatie.

Wat betreft het algemeen beleid

- de ontwikkeling van een schoolbeleid binnen de contouren van het masterplan;
- de visieontwikkeling en beleidskeuzes op onderwijskundig vlak rekening houdend met de doelgroep;
- de aansturing en opvolging van de onderwijskundige processen en de vakgroepen;
- de participatieve besluitvorming;
- de archivering van de leerlingendocumenten;
- de uitbouw van de kwaliteitszorg.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- het nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor Frans in de basisoptie Nijverheid van de eerste graad b-stroom (wordt opgevolgd);
- het bereiken van de leerplandoelstellingen voor Frans in de derde graad bso Kantoor en in de derde graad bso Kantooradministratie en gegevensbeheer (wordt opgevolgd);
- het bereiken van de leerplandoelstellingen voor Engels in de derde graad bso Verkoop en in de derde graad bso Bijzondere schrijnwerkconstructies, Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalyse, Bijzonder transport en Naamloos leerjaar (wordt opgevolgd);
- het bereik van de leerplandoelstellingen voor het specifiek gedeelte van de derde graad bso Kantoor;
- het bereiken van de leerplandoelstellingen voor Bijzondere schrijnwerkconstructies in het derde leerjaar van de derde graad bso (wordt opgevolgd).

Wat betreft de regelgeving

- de ondersteuning van de stagebegeleiding (SO2002/09, 8.2.) (wordt opgevolgd);
- het niet opnemen van risicoanalyses in de stageovereenkomst (SO2002/09, 7.) (wordt opgevolgd);
- het onwettelijk toekennen van punten op toetsen en examens bij ongewettigde afwezigheden, als inbreuk op de regelgeving m.b.t. de plichtenleer (Art. 6, 9, 11 van het decreet rechtspositie), de eigenheid van evaluatie (SO 74, art.6) en de werking van de delibererende klassenraad (BVR 19 juli 2002, art.5) (wordt opgevolgd);
- de bepalingen in het schoolreglement die strijdig zijn met het evaluatiestelsel (CS art.111 en 112) (wordt opgevolgd).

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 Nijverheid	X	
Graad 3 BSO Bijzonder transport	X	
Graad 3 BSO Bijzondere schrijnwerkconstructies	X	X
Graad 3 BSO Geautom. diamantbewerking & kwal.analyse	X	
Graad 3 BSO Kantoor	X	X
Graad 3 BSO Kantooradministratie en gegevensbeheer	X	X
Graad 3 BSO Naamloos leerjaar	X	
Graad 3 BSO Verkoop	X	X

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 19-12-2015 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

BEPERKT GUNSTIG

omwille van de bepalingen in het schoolreglement die strijdig zijn met het evaluatiestelsel (CS art.111 en 112)

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 19-12-2015 opnieuw een controle uit.

7.3 Overige reglementering: regeling voor het vervolg

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

de bepalingen in het schoolreglement die strijdig zijn met het evaluatiestelsel (CS art.111 en 112) (wordt opgevolgd).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 19-12-2015 opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Vinciane Vanderheyde de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	